

PDF Compressor Free Version

Энэсэдэлм

Норуот күүһэ — көмүөл күүһэ!

○ Нам улуунун хаһыата ○

1935 сыл алтынны 5 күнүгэр төрүттэммитэ

1996., 2005 сылларга республика бастык хаһыата

2009 с.

Олунньу

14

күнэ

Субуота

№16-17

(10155)

Манчаары спартакиадатын көрсө

Биллэрин курдук, Манчаары Баһылай бириинигэр 18-с спартакиада быйыл Бүлүүгэ ытыллыа. От ыйын 1-5 кк. Сахабыт сири кырдыаас куората норуоттун ат бөбө, кус быһый уоланнарын күөн көрсүһүннэригэр, күрөс былдыаһыннарыа. Бу спорт национальной көрүннэригэр саамай улахан түһүлгүгэ кыттаары бары улуустарга бөлөмнөһүнү үгэнэ. Биһиги да онтон хаалсыбаппыт. Уон көрүнгө 65 спортсменнаах барарга бөлөмнөнөбит. Тэрэһин үлэлэр хайдах салаллан эрэллэрин билээри, спартакиаданы тэрийэр, бөлөмниир комиссия улуустаагы председателэ, сүүмэрдэммит хамаанда капитана, улуус баһылыгы солбуйааччы Н.В. Слепцову кытта көрсөтүбүт.

— Николай Владимирович, үлэ сүрүн хайысхалара ханьыктарый уонна туохха улахан болломто урабытты?

Улуус кыл. бырааһа Л.А. Слепцов, оҕунан ытыгыга — улуус баһылыгы солбуйааччы А.И. Егоров, «Россельхозбанк» управ-

лин сыһыарылыннылар. Олохтоох телевидение уонна хаһыат бу бөлөмнөһүнү үлэҕэ кырата суох орооллаахтар. Эһиги ыстатыйаларгыт, биэриилэргит дьон болломтотун тардарга, кинилэри түмүргэ улахан орооллаахтар. Онон хас тахсыгыт ахсын матырыяаллары кэтэһэбит.

— Көрүннэригэр бастык спортсменнарбыт кимнээхтэрий?

— 65 спортсмены илдьэ барыахпыт, мантан 52 киһи зачекка кириэ. Хапсаҕайга Вадим Семенов, Гаврил Слепцов ветераннарга Алексей Никитин, Николай Парников, гириэҕэ Павел Иванов, Афанасий Дьячковскай,

Ыл — аҕатынан

ОРОУОЛЛАРА УЛАХАН

Никольскай нэһилиэгэр аҕалар түмсүүлэрэ 2008 с. тэриллэн үлэлиир. Түмсүүнү аҕа, эһэ Осипов Д.В. салайан кэллэ. Олунньу 7 күнүгэр аҕалар түмсүүлэрин отчуоттуур, саҕа састаабы талар уопсай мунньахтара буолла. Нэһилиэк баһылыга Шелковников Д.Г. сырытта. Өрүү буоларын курдук түмсүү үлэтин интэриэһиргээчи кэмчи, баара-суоҕа 15 киһи. Отчуотка этиллибитинэн 200 тутуу маһа кэрдиллэн киллэриллибитэ, пааркаҕа оҕолорго анаан площадка оҕоһуллубута, үүт тутар пуунга субуотунньуктар ытыллыбыттар, 150 солк. усунуос комуллубута, 15 киһи үөрэнэн трактор ыьтар быраап ылбыттар ахтылынна.

Быйылгы үлэ былааныгар усунуоһу 200 солк. үрдэтэргэ, кулуп тизргэнин ыччаттарынан олбуордатарга, музей тутулларыгар, хонтуора тутууттар, сылгы дэһин өрөмүөнүгэр сизэрдийэ, баһана бөлөмнөһүнүгэр биригээдэ тэринэргэ былаан ылыннылар. Саҕа састаабы 5 киһиттэн таллылар: салайааччы Осипов Д.В., чилиэннэринэн Кудрин Н.Н., Нератов П.Н., Протопопов Н.Н., Ипполитов Р.Е. киридилэр.

Т. НИКОЛЬСКАЯ

Абитуриент - 2009

ВЫПУСКНИК МАНЫ БИЛИЭХТЭЭХ

Биир кэлим государственнай экзамен ыам ыйын 26 күнүттэн бэс ыйын 19 күнүгэр диэри ытыллар. Барыта 13 предметкэ тестирование буолар. Олортон иккитэ булгуччулаах: нуучча тыла уонна математика. Атын предметтэри выпускник бэйэтэ талыан сөп. Химия, физика, литература, информатика, география, история, обществоведение, биология, омук тыла предметтэртэн ханнык экзаменнары таларын бэйэтэ быһаарар. Талылар предметтэртэн хас экзамены туттарыан эмиэ бэйэтэ билэр. Ирдэнэрэ диэн — ханнык экзаменнары туттарыан туһунан оскуолатыгар сайабылыанна суруйан биэриэхтээх.

таахтар туттараллар (олимпиадалар, спортивнай күрэхтэһиннэр кыттыылаахтара, доруобуйаларын турутуунан).

Ыам ыйын 26 - бэс ыйын 19 күннэригэр - оскуоланы бүтэрээччилэргэ барыларыгар БКГЭ ытыллылар.

От ыйын 1 күнүгэр диэри - аттестаттары уонна БКГЭ туттарыы туһунан сибидиэтилистибэлэри биэри.

От ыйын 20-25 күннэрэ - вузтарга докумуоннары тутуу.

От ыйын 5 күнүгэр диэри - БКГЭ түмүгэ суох абитуриенттарга докумуоннары тутуу.

«Икки» сыананы ылбыттарга туһаайан: нуучча тылыгар эбэтэр математикаҕа «икки» буоллаҕына, бу сыл иһинэн эбии ылыллыбыт болдьохтоо экзамены хаттаан туттарыыга сөп. Онон эмиэ «иккилэммиттэр» аттестат онугар справканы оскуоланы бүтэриэхтэрин сөп. Булгуччулаах предметтэригэр иккиэннэригэр «иккилэннэххэ» тутта онук справканы ылар. Экзаменнарын хаттаан эһиһигитигэр эрэ туттарар кыахтанар.

Оттон талыллал предметкэ экзаменга «иккини» ылбыт выпускник аттестаты ылар, арай бу экзамен түмүгэ ирдэнэр үрдүк эбэтэр орто анал үөрэх кыһатыгар киирэрэ уустук буолар.

Кыһыл эбэтэр үрүн көмүс мэтээллээх оскуоланы бүтэрбитин иһин абитуриентка үрдүк үөрэххэ киирэрэ эбии бааллар аабыллыбаттар эрэри, мэтээл кимиксэ да мэхэйдээбэтэҕэ чухуу.

Л. НОВГОРОВА бэлэмнээтэ

ЭКЗАМЕН ХАЛАНДААРА

Кулун тутар 1 күнүгэр диэри абитуриенттар (выпускниктар) БКГЭ туттарарга, талбыт предметтэрин ылан, сайабылыанна биэрэллэр.

Ыам ыйын 1 күнүгэр диэри БКГЭ-ны эрдэ туттарар быраап-

АҒЫАХ ТЫЛ МИННЬИГЭС

Олунньу саҕатыгар Намга 64 харахтаах дуобакка улуус чемпионатын финалыгар киирэр иһин эр дьонго сүүмэрдиир күрэхтэһиигэ 36 дуобатчыт, ол иһигэр 20 маастарга кандидат, 16 бастакы разрядтаахтар, күрөс былдыасталар. Кыайылылааһын эр дьону утары оонньоон дьахталларга республика Үрдүкү лигатын 2008 с. чемпионката Сайына Попова (1 Хомустаах) 7 очкону ылан таһыста. Кинини кытта олунньу 21-23 күннэригэр ытыллар улуус финалыгар Николай Колосов (Нам), Григорий Кокорев (Хамаҕатта), Николай Ноев, Виктор Иванов, Гаврил Дюдорев, Денис Федоров (намнар), Дмитрий Филиппов (Хамаҕатта) бу бэрээдэгинэн аҕыс бастакы миэстэни ылан киирдилэр. Финалга 16 дуобатчыт — 2008 с. аҕыс бастына уонна быйылгы финалистар күөн көрсүөхтэрэ.

Сайына Попова олунньу 3-14 күннэригэр Ярослав кыуоракка 1990-1992 сс. кыргыттарга нуучча дуобатчыга Россия чемпионатыгар күрэхтэһэ сылдьар. Олунньу 9 күнүгэр турутуунан түргэн ооннууга Россия чемпионатын үрдүк аатын ылла. Уһун бириэмэлээх турнирга иккис-үһүс миэстэлээх иһэр.

И.И. ЛАВРЕНТЬЕВ

БҮЛҮҮГЭ КҮҮРЭЭННЭЭХ КҮРЭХТЭНИИ КҮҮТЭР...

— Бөлөмнөһүнү ааспыт сылтан саҕалаан күүскэ барар. Уон көрүнгө 52 спортсмен зачет ылыахтаах, онуоха биһиги бу сыһыпаранан мунурдаммакка, хас бириди көрүнгө, ыһааһынна хасты да күрэхтэһээччини бөлөмниибит. Маны таһынан көрүнгөргэ бириди бэрэстэбиитэл, эппиэттээх дьон бааллар. Билигин улахан болломтотун «дофолоннуур» көрүннэригэр уурабыт. Ол курдук, атах ооннууттар уонна саҕа киирбит спортинг көрүнгэр, билингитэ, бас-көс туттар күүстээх спортсменнарбыт суохтар. Спортингга өссө биир юниору бөлөмнөһүнүгэр, норуот ооннуутун многоборьетыгар, мас тардыһытыгар кэрэ аҕардарбыт киирсиэхтээхтэр, билингитэ манна кимнээх күрэхтэһэллэрэ быһаарылла илик. НПК базатыгар эрчиллэр кыргыттар бааллар, спартакиада зачеттугар күрэхтэһии ылан бастыһынары сүүмэрдиэхпит. Онон санааны түһэрэ табыллыбат, күүстээхтэр, бастыһынар көстүөхтэрэ диэн эрэнэбит.

Олунньу 9 күнүгэр улуус баһылыга А.И. Ильин спартакиада чэрчитинэн кизг ис хоһоонноох сүбэ мунньах тэрийбитэ. Бу түмүгэр уон көрүнгө тренедэри сэргэ биридиилээн тэрилтэ салайааччыларын сыһыардыбыт. Ол сыһыарылыбыт мээһэ буолбатах. Салайааччылар бэйэлэринэн өйөөн көмөлөстөхтөрүнэ ордук эппиэттээх, түмүктээх буолуоҕа. Ол курдук, хапсаҕайга — тренер Б.П. Егоров, эппиэттээх «Намгазстрой» ХЭТ ген. директора А.А. Федоров, мас тардыһытыгар — тр. И.В. Яковлев, «Ленагазсервис» начальнига Р.С. Шапошников, гириэҕэ — Хамаҕатта спорт саалатын директора П.Г. Иванов,

ющайа С.С. Спиридонов, чөпчэки атлетикаҕа — улуус баһылыгы солбуйааччы Г.В. Гуляев, «Намавтодор» ААО директора А.С. Федоров, «Быйан» АО директора Р.Е. Окорок, национальнай ыстыһыларга — А.М. Софронов, «Байдам» ПО председа-

телэ Г.М. Прокопьев, буулдьанан ытыгыга — М.В. Новгородов, ИДЬУО начальнига В.И. Николаев, спортингга — Н.В. Слепцов, «Дьулур» олоһор дьээ фондатын директора В.В. Кутуков, норуот ооннуутун многоборьетыгар — улуус мунньабын председателэ А.Х. Христофоров, Н.В. Дьяконов, ат сүүрүүтүгэр — тыа хаһаайыстыбатын управлениетын начальнига И.И. Федоров, комбикорма собуотун директора Г.Д. Корякин. Маны таһынан транспорга, массынаа улуус баһылыга бэйэтинэн уонна улуустаагы үөрэх управлениетын начальнига В.Н. Дьяконова, «Ай-антранс» (дир. М.И. Румянцев), спортсменнар астарыгар-үөллэригэр «Байдам» ПО (предс. Г.М. Прокопьев), медицинскэй көрүүгэ-истиигэ улуус киин баһылыгата (кыл быраас Л.А. Слепцов), спортивнай формаҕа Н.В. Слепцов эппиэттээхтэр. Быйылгы спартакиада өссө биир саҕа киллэриитинэн улууска спорт национальнай көрүнгөргө сайдытытын, бу ооннууларга бөлөмнөһүнү хаамытытын, спорду тарбатыгыга, үөрэтиигэ саҕа хайысхалары көрдөрөр, кэспиир методическай, хаартысканан матырыяаллаах көрүү-конкурс буолар. Манна 1 Хомустаах спорт саалатын директора, улуус спортивнай суруналыһа А.М. Софронов, НПК директора Е.В. Ядреева, культура управлениетын начальнига А.В. Кирил-

мас тардыһытыгар Евгений Иванов, Анатолий Гладков, ветераннарга Юрий Эверстов, норуот ооннуутун многоборьетыгар Николай Дьяконов, оҕунан ытыгыга биир дойдулаахпыт, Дьокуускайга олоһор Иннокентий Павлов, дьахталларга бу көрүнгө спорт маастарыгар кандидат Надежда Егорова, ат сүүрдүүтүгэр ат баайааччы, билигин икки аты бөлөмнөһүнү сылдьар Сэмэн Лихановка эрэлбит улахан. Чөпчэки атлетикаҕа Василий Иванов, итэннэ ветераннарбыт күүстээхтэр, буулдьанан ытыгыга кыраҕы, сытыы харахтаах ИДЬУО сотрудниктара ба-

аллар. Аны саас сүүмэрдиир спартакиада ытыллыа. Ол кэнниттэн ким ханнык көрүнгө кыттарга чөпчү билиэҕэ.

— Спортсменнар дьарыктарын ханна, хайдах тэрийэбит?

— Сүрүн базабыт оро спортивнай оскуолатын спорт саалата. Быйыл оро спортивнай оскуолатын кытта кэспэтэн, кинилэр спорт саалаларын биир хоһугар, чуолаан, «Намгазстрой» ХЭТ көмөтүнэн тренажернай саала астыбыт. Биридиилээн көрүнгө нэһиликтэргэ дьарыктаналлар. Чөпчэки атлетикаҕа, хомойуох иһин, ирдэбилгэ эппиэттиир сүүрэр сир суох. Онон Дьокуускайга «Туймаада» стадионун манеһыгар киирэн сүүмэрдээһин (сборы) тэрийэ-эхпит. Спортсменнарбытын үрдүкү маастарытыба оскуолатын гостиницатыгар олордон дьарыктыахпыт.

(Бүтүүтүн 2-с стр. көр)

КҮҮРЭЭННЭЭХ PDF Compressor Free Version КҮРЭХТЭНИИ...

(Бутууга. Иннин 1 стр. көр)

Спортигга уонна оҕунан ытыга эрчиллэр усулуобуйа суох. Онон халлаан сылгыдагына «Даймонд Парка» уонна карьерга кириэн эрчиллэхпит. Атах ооньуутугар 1 №-дээх оскуолаҕа дьарыктанар.

— Спортсменнарга материалнай ойбул баар буолуо дуо?

— Үс бастакы миэстэни ситиспит спортсменна Намга бир чаастага аныахпыт. Төрдүс, бэһис миэстэлэргэ 50 тыһ. солк., алтыс миэстэҕэ 25 тыһ. солк. көрүллүөхтөрө.

— Спартакиадаттан тугу көтөһүт? Интириэс туохханы?

— Аныгыскы 19-с спартакиада ханна ытыллара улахан интириэһиргэтэр. Ол гынан баран Чурапчы, Уус-Алдан, Таатта, Амма, Горнай курдук күүстээх хамаандалары кытта кириэбит. Онон спортсменнар күүстээхтик дьарыктанан, биридилээн көрүнгөргө сыһыарыллыбыт эппиэттээх дьон түмсэн,

санаабытын ууран олохтоохтук бэлэмнэнэн, кыайыгыга-хотууга эрэллээх буоларбыт ирдэнэр. Манна олохтоохтор көмөлөрө-өйбүллэрэ эмиз улахан оруолаах. Быйыл бу ооньууларга ситиһиллэхтик кытыннахпытна, аныгыскы спартакиада манна, улууспутугар ытыллыан сөп. Оччотугар культурнай-спортивной комплекспит олоххо кириэ, ити таһыгар аныгы ирдэбилгэ эппиэттир улахан стадион, НПК-га өссө биир уопсай олохтор дьиэ тутулуохтара этэ. Суол-иис тупсарыллыа, оскуола остолобуйдара бүүс-бүтүннүү санга оборудованиан хаачылыахтара. Спорт эйгэтигэр улахан материалнай-техничеккэй хамсааһыннар тахсыахтара, улууска маассабай спорт сайдыытыгар хардыы оҥоһулду. Бэлиэтээн эттэххэ, Бүлүүгэ 500-тэн тахса мөл. көрүллэн үлэ-хамнас, спортивной тутуулар, саҥардан биэриилэр бара тураллар.

— Дьэ, хайдах гынан үчүгэй

көрдөрүүлэри ситиһэбит?

— Күүстээх дьарык наада. Бу хаалбыт ыйдарга кырата түөртүү, биэстии күрэхтэһииттэхтэрин наада. Холбура, 14 бөҕөс сотору Ньурбаҕа, Аммаҕа бараары бэлэмнэнэллэр. Манньк тиһигин быспакка харса суох күрэхтэһиэхтээхпит. Өскөтүн күрэхтэһиилэри көтүтөр, илэ харыхытынан көрбөт буоллахпытна, улахан ситиһиини ылбаппыт. Онон билгин спортсменнарбытын туох кыалларынан ытыллар күрэхтэһиилэргэ кытыннарар эбээһинэстээхпит.

— Түмүккэр, бэйэн сылыктаан көрүүгүнэн, улуспут хамаандатын хаһыс миэстэҕэ көрөбүт?

—Күүстээх хамаандалар элбэхтэр, холобура, Дьокуускай, Мэнэ-Хаҥалас, Бүлүүлэр иккили хамаанда бэлэмни сылдыаллар. Эрдэтэн быһа эппиэтин буолан баран, төрдүс, бэһис, алтыс диэки. Алта күүстээх хамаанда иһигэр кириэхпитин наада.

— Николай Владимирович, кэпсээниг иһин баһыыба, түбүктээх үлэбит түмүктээх, ситиһиллээх буолду!

Кэпсэттэ Л. УВАРОВСКАЯ

Үөрэх эйгэтигэр

БАСТАКЫ ХОЛОНУУ — ДЬОҢУН СИТИҢИИ

Соторутааҕыта, олунньу санатыгар, «Олоххо куттал суох буолуутун төрүтүр» (ОБЖ) диэн Бүтүн Россиятааҕы программа чэрчитинэн оҕолорго республиканскай олимпиада СР үөрэтин уонна БИМ (МЧС) министерстволарынан тэриллэн ааста. Онон 10 улуустан 55 үөрэнээччи кытына. Бу күрэхтэһии республикаҕа алтыс сылын ытыллар. Намнар быйыл аан бастаан кытынныбыт.

Биһиги улуспуттан ҮөҮО спортка уонна физкультураҕа отделын методика К.М. Шелковникова уонна «Кэнкэмэ» ОЭК директора А.И. Иванов тэрийиилэринэн уонна сыһыаннаах оскуолалар учууталлара бэлэмнээһиннэринэн барыта 4 үөрэнээччи, ахсынньы ыйга улуска ытыллыбыт олимпиада кыайыылаахтара күрэхтэһиитэр.

Республиканскай олимпиада буолуон иннинэ оҕолорбут Дьокуускайдаагы МЧС анал полигонугар уонна үөрэтэр-методическай киинигэр икки күн дьа-

рыктанан, эрчиллэн билиилэрин, сатабылларын чингэһиттэр. Онон көмөлөспүт дьонго: полигон начальнигар Е.И. Заровняевка, үөрэтэр киин преподавателигэр Л.А. Кузьминаҕа, А.В. Чекуновка оҕолор, салайааччылар олус махтаналлар.

Үс күннээх сындаһаннаах, кытаанах эрийсии, тургутуһуу түмүгэр биһиги оҕолорбут билиилэрин таһыма үрдүгүн, түргэһымса туттууулаахтарын

көрдөрбүтүр. Күрэхтэһии түмүгэ биридии киһинэн икки бөлөххө (орто, үрдүкү кылаастар) араарыллан таһаарыллыбыттар. Онон Алеша Попов (НУТ, 9-с кыл.) күрэхтэһии уопсай түмүгүнэн бастакы миэстэни, зачеттанар көрүнгөринэн иккис миэстэни, эмиз бу оскуола 11-с кыл. үөрэнээччитэ Даша Колосова бэһис миэстэни ыллылар, салайааччылар В.Д. Сокольников. Лена Сысолятина (1 №-дээх НО-ОПО, 9-с кыл., сал. А.М. Софронов) уопсайга үһүс, зачетнайга бэһис миэстэлэргэ, онтон Булат Борисов (2 №-дээх НООО 11-с кыл., сал. А.Е. Колосов) 10-с миэстэҕэ тигистилэр.

Урут наар Дьокуускай куорат оскуолалара бастыыр буоллахтарына быйылгы күрэхтэһиигэ тыа оскуолалара ситиһиллээхтик кытыннылар.

Судьуйалыыр бөлөх быһаарытынан олимпиадаҕа үчүгэй көрдөрүүнү ситиспит Алеша Попов республика сборнайыгар киирдэ уонна Саха сиригн чыһин көмүскүү ыам ыйыгар Кисловскай куоракка буолар олимпиадаҕа баран кытыаҕа.

Кэнники сылларга улуспутугар оҕо спорда сайдыытыгар улахан болгомто ууруллан эрриттэн ситиһиилэр сыллата элбээн эрэллэрэ кэрэхсэбиллээх.

Иннокентий ИВАНОВ

Бэчээттэмиккэ эргиллэн ИЙЭ КАПИТАЛЫНАН ДЬИЭЛЭНЭРГЭ...

2008 сыл ахсынньы 25 күнүнээҕи федеральной сокуонуга олоҕуран ийэ капиталын дьиэни атыылаһыыга уонна туттууга, ипотекай кредити төлөөһүнгэ туттуоха сөп. Кредити төлүүргэ ийэ капиталын туттар быраап иккис, үһүс о.д. а. оҕо хаһан төрөөбүтүнэн тутулуга суох 2010 сыл ахсынньы 31 күнүгэр дьири дьиэни атыылаһыыга, туттууга дуогабардаах дьонго бэрриллэр. Бу быраап үгүс сертификаттаах ийэни интириэһиргэттэ. Төһө да пенсионнай фонда улустастаагы управлениета хаһыаптыгар иһитиннэри биэрбитин үрдүнэн, ааҕааччыларбыт ыйыты биэрэлэрин тохтоппоттор. Онон Намтан Аргунова ыйытыгынан ийэ капиталын дьиэни хайдах ылыаха сөбү, онон туох докумуоннар ирдэнэлэрин бэчээттибит. Бу төүрт түгэнгэ паспорт эбэтэр олохтор сиригэр регистрациятын туһунан докумуон куоппуйата уонна ийэ капиталыгар сертификат булгуччу ирдэннилэр.

Бастакытын, дьиэни атыылаһарга:

- а) государственной регистрацианы барбыт олохтор дьиэни-уоту атыылаһыы, атыылаһын туһунан дуогабар куоппуйата;
- б) сертификаттаах киһиэхэ дьиэни атыылыыр физическэй сирэй (юридическэй сирэй) бу дьиэни бас билэр быраабын туһунан сибидиэти-

листитэ куоппуйата;

- в) сертификаттаах киһи дьиэни атыылаһарыгар туох да мэхэй суоҕун туһунан Биир кэлим государственной реестртан ыпписка;

Иккиннин, дьиэ туттарга:

— туттууга көнүл биэрэр туһунан докумуон, туттууга бэдэрэттэһии дуогабарын куоппуйата;

Үсүһүн, дьиэни атыылаһарга эбэтэр туттарга кредит эбэтэр иэс ылыы бастакы усунуоһун төлөбүрүгэр:

- а) кредитнэй дуогабар куоппуйата;
- б) ипотека туһунан дуогабар куоппуйата;
- в) сертификаттаах киһи кэргэнин аатыгар дуогабар түһэриллэр буолабына, кэргэнин паспорын куоппуйата;
- г) кэргэн буолуу туһунан сибидиэтилистибэ куоппуйата;

Төрдүһүн, дьиэни атыылаһарга эбэтэр туттарга эрдэ ылыллыбыт кредити, ол иһигэр ипотеканы толору эбэтэр бырыһыанын төлөһөргө:

- а) кредитнэй дуогабар куоппуйата;
- б) кредиттор хаалбыт иэс уонна бырыһыанын кээмэийн туһунан справката;
- в) ипотека туһунан дуогабар куоппуйата;
- г) кредит харчытын атыылаһаллыбыт дьиэни бас билиини государственной регистрациалаһын туһунан сибидиэтилистибэ у.д.а. наадалаах докумуоннар.

Кестөрүн курдук хас биридии түгэнгэ ирдэннилэр докумуоннар араас араастар. Онон туһаанаах дьон пенсионнай фонда улустастаагы управлениеттан сибидиэтилистибэ билэргитигэр.

Бэлэмнээтэ Л. АЛЕКСЕЕВА

Ыччат сылын тэрээһиннэрэ «МТС» КЫАЙЫЛААХ

Соторутааҕыта Хатырык нэһилиэгэр Модут, Түбэ, Маймаҕа эдэр ыччата көрсөн Ыччат сыла саҕаламмытын өрө көтөбүллүүлээхтик бэлэтээтиллэр. Мустубут эдэр дьону Нам улунун ыччаттын отделын специалиһа М.И. Саввинова, «Хатырык нэһилиэгэ» МТ баһылыга А.М. Пинигин, «Модут нэһилиэгэ» МТ баһылыгы солбуйааччы М.А. Суздальова, Түбэ нэһилиэгин ыччаттын лидерэ Аскалон Егоров у.д.а. эбэрдэлээтилэр. Ордук көхтөөх, бары үлэлэргэ кытгыһар ыччаттарга махтал суруктары туттардылар. Дьоро киһэни Модуттан Туяра Степанова, Анатолий Олесов, Түбэттэн «Булуус» рэп-дуэт ыллаан-туойан киэргэттиллэр.

Балаһыанна быһыытынан кэлбит нэһилиэктер ыччаттара хамаанда туруоран «Булуус ойдөөхтөр» күрэхтэригэр кыттар соруктаахтара. Хомойуох иһин, модуттар уонна түбэлэр хамаанда туруорбаккалар, хатырыктар уонна маймаҕалар бэйэ-бэйэлэрин эрэ кытта күөн көрүстүлэр.

«Булуус ойдөөхтөрү» ыччат отделын специалиһа Мария Саввинова председателлээх дьүүлүүр сүбэ сыаналаата. Күрэх олус сэргэхтик түөрт түһүмэһинэн барда. «Маймаҕа тэбэнэттээх сулустара» («МТС») хамаанда командира, ыччат лидерэ Айаал Лебедев алта кэрэ куону батыһыннан сонун визиткаларын көрдөрдүлэр. Маймаҕа тэбэнэттээх сулустара буолаллары кырдык да бигэргэттиллэр. Слава Данилов командирдаах «Хатырык эдэр көлүнэтэ» («ХЭК») хамаанда Хатырык эдэр ыччата сөбүлээн ыллыыр ырыатын иһитиннэрдилэр. Иккис туурга разминка, онтон музыкальнай конкурс, төрдүс туурга дьиэ үлэлэрин көрдөрдүлэр. Сэргэх, көрдөөх, интириэһинэй нүөмэрдэри көрөн «быраа суох» күллүбүт.

Дьүүлүүр сүбэ «За актерское мастерство» номинацианы «МТС» хамаандатыгар биэрдэ, онтон «За находчивость» номинацианы «ХЭК» хамаандата ылан үөрдө-көттө. «Самай көхтөөх кыттааччы» ааты Маймаҕа ыччата Даяна Обутова ылла. Күүтүүлээх-кэтэһиилээх түмүк тахсарын бары да долгуйа күүттүбүт. Ордук көрдөөхтөрүнэн, булуустарынан, бэлэмнэммиттэрин «МТС» хамаанда «Гран-при» үрдүк ааты ылан кыайы өрөгөйүн биллилэр. Маймаҕа эдэр ыччатыгар эбэрдэ буолуохтун! Маймаҕа ыччата өр кэмгэ биллибэккэ сылдьан баран, дьэ бааларын биллэрэн эрэллэриттэн киһи эрэ үөрэр.

И. РЕЕВА

Спорт-дьулуур, спорт-тулуур КАНДИДАТСКАЙ КИРБИИ БААР

Тохсунньу бүгүтүгэр Хабаровскай куоракка буолбут Дальневосточной федеральной уокурук чемпионатыгар сүүмэрдийэр күрэхтэһиигэ — Дьокуускай куоракка чэпчэки атлетикаҕа үөрэнээччилэр ортолоругар бастааһын иһин күрэхтэһиигэ Вика Шестакова программа 3 көрүнгэр күүстээгин көрдөрдө. Кини спрингэ уонна ыстаныи дисциплиналарыгар тэннээхтэрин булбата. Үс төгүл ыстаныыга улахан арыттаах утарсааччыларын эрэллээхтик кыайда, онтон уһуну ыстаныыга 5,37 м көрдөрөн киниттэн чугас иһэр утарсааччыларын миэтэрэ ангарынан сабарыйда. Онтон 60 миэтэрэҕэ спринтерскай сүүрүүгэ Вика олох үрдүк түмүгү көрдөрдө. Кини 7,6 сек. рекорднай түмүктээх фиништээтэ уонна республика чэпчэки атлетикатын историтыгар аан бастакынан 15 сааһыгар чэпчэки атлетикаҕа Россия спордун маастарын нуорматын толордо. Бу Нам спортсменкатын улахан ситиһиитэ буолар. Манньк көрдөрүү киниэхэ Россиятаагы күрэхтэһиилэргэ атын маастардары кытта тэннэ кыттарга кыагы биэрэр.

Бэйэ информ.

ГАИ иһитиннэрэр ТӨЛӨБҮР УЛАРЫЙДА

РФ правительствотын 18.12.2003 с. 759 №-дээх «Транспортнай средстволары тутуу, транспорты стоянкаҕа туруоруу, харайыы, эксплуатациялааһын бобуу быраабылаарын бигэргэтии туһунан» диэн уурааһын 6 пуунугар олоҕуран тутуллубут транспорттары анал стоянкаларга харайыыга төлөбүргэ сана уларыйылар киирдилэр. Бу төлөбүр 2009 с. тохсунньу 1 күнүтүн күүһүгэр киирдэ уонна бу үлөнэн дьарыктанар бары субъектарга тарҕанар.

Саҥа уларыйыылар быһыытынан «А» категорияҕа 1 чаас иһин 13 солк., 3,5 тоннаҕа дьири ыйааһыннаах «В», «Д» категорияларга 1 чаас иһин 26 солк., 3,5 тоннаттан үөһэ ыйааһыннаах «Д» категорияҕа уонна «С», «Е» категорияларга 1 чаас иһин 52 солк., габаритнайа суох транспортнай средстволарга 1 чаас иһин 78 солк. төлөнөр. СР правительствотын 2004 с. муус устар 2 к. 147 №-дээх уурааһын олоҕуран анал стоянкага транспорты харайыы иһин төлөбүр хас турбут чааһын аайы ылыллар. Ол ээрэри бастакы сууккатыгар харайыы иһин төлөбүр оҥоһуллубат.

РФ правительствотын 1998 с. от ыйын 31 к. 880 №-дээх «РФ ис дьыалатын министерствотын ГАИ-гар регистрацияламмыт транспортнай средстволарга государственной техничеккэй көрүүнү ытыгы туһунан» диэн уурааһын 8 пуунугар олоҕуран техкөрүүнү барарга төлөбүргэ сана уларыйылар киирдилэр. Бу уларыйыылар эмиз 2009 с. тохсунньу 1 күнүтүн күүстэригэр киирдилэр. Ол курдук, техничеккэй диагностика средстволарын ту-

һанан техкөрүүнү ытыгы иһин манньк төлөбүрдэр олохтоннулар: бензининэн барар легковой автомобил көрүү иһин 248 солк., газовой уматыгынан барар уонна дизеллээх легковой автомобил көрүү иһин 271 солк., 3,5 тоннаҕа дьири ыйааһыннаах бензининэн барар грузовой автомобил көрүү иһин 283 солк., манньк грузовой гаһынан барар уонна дизеллээх массыынаы көрүү иһин 304 солк., 3,5 тоннаҕа дьири ыйааһыннаах, двигателэ 12 тоннаҕа дьири ыйааһыннаах бензининэн барар грузовой массыынаы көрүү иһин 381 солк., манньк гынан баран гаһынан барар массыынаы көрүү иһин 405 солк., двигателэ 12 тоннаттан элбэх ыйааһыннаах грузовой массыынаы көрүү иһин 405 солк., манньк гынан баран гаһынан барар массыынаы көрүү иһин 432 солк., 5 тоннаҕа дьири ыйааһыннаах бензининэн барар автобуһу көрүү иһин 323 солк., гаһынан барар манньк автобуһу көрүү иһин 348 солк., 5 тоннаттан элбэх ыйааһыннаах бензининэн барар автобуһу көрүү иһин 387 солк., гаһынан барар 5 тоннаттан үөһэ автобуһу көрүүгэ 414 солк. төлөнөр. 0,75 т дьири ыйааһыннаах прицеп-93 солк., 0,75-төн 3,5 тоннаҕа дьири прицеп-168 солк., 3,5 тоннаттан үөһэ прицеп-209 солк., полуприцеп-262 солк., мотороллер уонна мотоцикл-116 солк., кэлээскэлээх мотоцикл-126 солк. буолар. Чааһынай дьонунан бу төлөбүрдэр НДС суох төлөнөллөр, онтон юридическай сирдөөдүргэ НДС эбиллэн тариф улаатар.

В. РЫКУНОВА, ГАИ обществ. инспектора

Б э б э н э э — И й э т ы л к ү н э

PDF Compressor Free Version

ИЙЭ КҮТҮМ — ИЙЭ ТЫЛЫМ

Аан ийэ дойдубуттан аттанар да күммэр, Ийэ да купуттан араһар да түгэмэр, Сааһыран, саалыран буор куппар тийэрбэр, Биэбэйдээн, харыстаан атаһар туруорбут, Төрүт буор, сүдү буор тирэхпин буларбар, Үс кутум кытгыһан мин киһи буоларбар, Алгыстаах, арчылаах, алыптаах айылдам, Имэнгээх иэйиллээх Ийэ тыл барахсан Ириннэх бэйэбин ийэли бубэйдээн, Буомурбут бэйэбин аҕалы арчылаан, Чункуйар, санаардыр күлүктээх күннэрбэр, Өй-санаа өһүллэр саппахтаах кэмигэр, Хонноххут иһигэр хорботон-хоннорон, Быттыккыт быһыһар кыбытан-саһыран, Өрөйөр-чөрөйөр үөрүүлээх күннэрбэр, Тахсар күн сүһүмун уруйдуу күндээрдэн Кынаттаах атынан кый ыраах көтүгэн Күүспэр күүс угабыт, кыаһар кыах эбэбит, Эппиттэн-хааммыттан энсиллэн этиллэр, Төрөөбүт дойдубун хоһуйар тойукпар, Ийэ тыл, истиг тыл сүрөһүн манһытар, Алгыс тыл, арчы тыл тымырбар кутуллар.

КЭЛЭР КЭМ КЭСКИЛИН КҮӨНҮГЭР КҮЛҮМНЭЭН

Айыһыт хотунтан алгыһын ыламын, Бу орто дойдуга уол оҕо төрөөммүн, Эһэхэй аргыстаах күн сири көрөммүн, Ийэ кут имэнгээх иэйиитин ыламын, Сахалы сайаҕас тылынан саһара, Төлкөлөөх түөрөһүн бу сиргэ түһэрэн, Алгыстаах, ымылаах тылларын саһылаан, Үс кутум кытгыспыт үтүөбү уһуйбут, Ийэ тыл — төрүт тыл биһигэр бигэммит, Төрүт буор — сүдү буор тапталын ингэбит, Айылдам алыптаах дорҕоонун дьүһүйбүт, Көмүлүк суоһугар сыраллан үөскэбит, Кылыһах кытгыспыт, хомуһун тыһаһыт, Күөрөгэй көчүһүр ырыатын истибит, Сааскы кэм сыламын уруйдуу көрсүбүт, Уран тыл ураты кылларын таарыйбыт, Ийэ тыл көстүбөт күлүүһүн көрдөөбүт, Төрөөбүт төрүт буор кэрэтин хоһуйбут, Ол оһон дьоллоһон толору дуоһуйбут, Эдэркээн саастарын эийэхэ анаабыт, Кырдыр кэм, кэхтэр кэм күннэрин соннообут, Үөскүүр кэм, уһуур кэм аһынан тосхойбут, Дьылдабар маһтанан холдьүктүүн хонкуйан, Төрөөбүт-үөскэбит төлкөлөөх Сир ийэм, Алгыстаах, арчылаах күн Ийэ тылларым Үйэлэр быһастарын аһары түһэнгит, Дорҕоонноох, тойуктаах ырааһа айаннаан! Кэлэр кэм кэскилин күөнүгэр күлүмнээн!

Юрий ПОТАПОВ — САРГЫН,
олунньу 5 күнэ, 2009 сыл, Нам сэл.

Ред. Бу икки хоһоон б.д. олунньу 9 күнүгэр, республикатааҕы районан «Итиллибит Ийэ тылым, төрөөбүт төрүт дойдум» күрэххэ кытты барээдэгинэн дорҕоонноохтук аабылына.

ОСКУОЛАБА, БИИР УРУОККА ...

Төрөөбүт тылбыт дьылдаатын туһунан киһи-киһи санаата араас. Ким ээ сүтэр, симэлийэр кутталлаанна, ким эрэ төттөрүтүн ыччат тылга интэриэһэ күүһүрдэ, атын тыллары кытта тэгнэ тутан үөрэтэр, интэриэһиргиир буолла дэһэллэр.

нан ыыттыллан, сылайыттарар дуу, сэттэ эрэ үөрэнээччи кэлбит. Кылаас чаһа ханнык темаҕа анаһарын истэн сэргээтилэр. Олунньу ый төрөөбүт тылга анаһарын биллэллэр эбит. Тиэкис суруттарыахтаахпын эппиппэр, улгумнук сөбүлэстилэр ойуулаһынтан уонна публицистика-

Кырдык, оҕолор кэпсэтэр, саһар тыллара доруобай, сайдар кэскиллээх дьэн санаа баар. Бу санаанан салайтаран оскуола улахан кылааһын үөрэнээччилэрэ төрөөбүт сахаларын тылын төһө биллэлэрин, төһө сөпкө табатык саһаралларын, суруйалларын биллэрэ, киин нэһилиэкпит икки улахан — манһайгы уонна иккис нүөмэрдээх оскуолаһарыгар ыалдыттыаһым.

Манһай 1 №-дээх орто политехнической оскуола 10-с гуманитарнай кылааһыгар тийдим. Бу кылааска 13 оҕо үөрэнэр. Бэс-сиздэбит бүтэһик алтыс уруогу-

тан бүтэһигин таллылар. Дьинэн, ойуулаһыһа «Сааскы кэм» романтан Маайа кыыс тас көрүһүн кэпсиир быһа тардыһыны бэлэмнээбитим уонна ону тылаһтар дьэн санаабытым да, ыарыһаттылар. Суруттарбыт тиэкиһим алта эрэ этиллээх. Матырыяалбын сэттис кылааска үөрэтиллиэхтээх программаттан ыллым. Тиэкиһи эһиэхэ, ааһааччыларбар, интэриэһинэй, өйдөнүмтүү буолуо уонна ыстаһыа ис хоһоонун ситэрэн-хоторон байытан бизирэ дьэн бэчээттибин.

(Бүтүүтүн 4-с стр. көр)

САХА ТЫЛЫН ТУРУОРСУОХХА

Ийэ тыл, сурук-бичик күнүнэн Хамаҕатта саха-француз оскуолатын саха тылын учуутала, директоры иһигэр үлэбэ солбуйааччы Юрчана Юрьевна Парникова кытта кэпсэттим:

— Юрчана Юрьевна, билигин нан дьон ортотугар төһө холубур төрөөбүт тылы оскуолаба үөрэтти хайдаһый!

— Национальной концепция кирибитигэр болҕомто күүһүр сьылдыбыта. Билигин сьыйа чаһы сарбыһы баран ээр. Оҕолор бу предметкэ сьыйаннара үчүгэй, учууталлар ирдэниллэр стандартка эппиттир гына үөрэтэбит.

— Литература уруоктара хайдах баралларый, төһө сахалы кинигэни ааһалларый!

— Саха классиктарын истэриттэн сөбүлээн, тартаран ааһааччы, кырдык, элбэбэ суох, сүрүн маасса программанан мунгурданар. Уруоктарбытыгар кэпсэтиһи, алтыһы тэрийэбит, оччобо оҕо ырытар, мөккүһэр, толкуйдуур, санаатын саһылаан этэ үөрэнэр. Литература сүрүн соруга — айымныга тирээрэн оҕо гражданин быһытынан итиллэн таһарыгар көмөлөһүү. Манна уус-уран айымны тылын-өһүн, араас дэгэтин оҕо тылың-саһатын сайыннарыга туһанар хайаан да наада.

— Оскуолаһытыгар кылааһы таһынан төрөөбүт тылга сьыйаннаах туох үлэ барарый!

— Бастатан туран, аһал куруһуоктар бааллар. Олкурдук, «Репортер» эдэр корреспонденттар түмсүүлэрэ, «Иулудуз» оҕо хаһыата, фольклор куруһуога үлэтиллэр. Мин бэйэм «Аман өс» куруһуогу саһайбын. Манна чабырбах, үгэ, хоһоон ааһытыгар, араатардырға уһуабын, чинчийэр үлэбэ дьарыктыбын, айар үлэбэ хоһоһобут. Уопсайынан, учуутал бэйэтин дьобуруттан элбэх тутулуктаах.

— Бэйэн специалист быһыты-

буолаһын!

— Ханнык баһар эйгэбэ тэрийэр киһи бэйэтэ төһө эппитинэстээбиттэн, бэринилээбиттэн үлэң хаамыта таһарылаах буолар дьэн саныбын. Ханна баһар өрүү сахалы саһара сатыбын, дьыала-куолу да суругар государственной тылбытынан туһанабын. Нэһилиэккэ ытыллар тэрээһинэргэ сценарий суруйабын, ыһтааччы буолабын, уус-уран самодеятельностька хоһоон, чабырбах ааһарын сөбүлүүбүн, инсценировкаба, драмаба кыттааччыбын.

— Ийэ тыл, сурук-бичик күнүн хайдах бэлэстээри сьылдыаһый!

— Бу күнэ түбэһиннэрэн сьыл аайы Нэдиэлэ ыһтабыт. Былырын олохтоох суруйааччыбыт В.В. Ушниц-

кайга анаабыппыт, быйыл Таллан Бүрээбэ ыһтыахпыт. Нэдиэлэ иһинэн «Аман өс» күрээбэ, дорҕоонноохтук ааһы, драматтан быһа тардыһылары көрүү кылаастар икки ардыларыгар эмиэ буолуохтара.

— Иитэр үлэбэ солбуйааччы быһытынан өссө тугу эбэн этиэн этэй!

— Улахан суоптаны ыһыаһа уурабыт. Оскуола ыһыаһын тэрийи — бу биир саамай суопталаах үгэспит. Иккиһинэн, кырааһы үөрэти олус наада дьэн саныбын. Ол иһин оскуолаһытыгар «Эдэр патриот» программа онсон үлэти сьылдыабыт. Эһэм Данилов Данил Гаврилович нэһилиэккэ 20-чэ сьыл сэбиэт председателинэн үлэбэбитэ, нэһилиэк исторьатын үөрэтини саһалааһыта, ол ону салгыыр, ситэрэр баһалааһыт. Төрөөбүт тылбыт, нэһилиэкпит исторьата — бу билиг сипилит-мутукпут, бөһө тирэхпит дьэн өйү-санааны оҕолорго иһтэ, иһгэрэ сатыбыт.

— Түмүккэ ситиһиллэрин, былаһың туһунан аһыах тылы этиэн буолаһый!

— Төрөөбүт тылы, литератураны чинчийгэ күүскэ ыһыһан үлэтибин. Оҕолор баһатын туран дьарыктаналларын тэрийэ сатыбын. Ол түмүгэр Аммосовскай, Виноградовскай ааһыларга, «Инникигэ харды» научнай-практической конференцияба, фольклор жанрдарын көрүүгэ оҕолор өрүү ситиһиллэнэллэр. Бу учуутал уонна оҕо биригэ үлэбэһинин түмүгэ.

Оҕолор айар үлэбэһин түмэн аһал хоһурунньук таһаарар баһалааһыт, онно үлэбэ сьылдыабыт.

Төрөөбүт кырааһы үөрэтини өссө күүскэ көбүлээри аймактар үөрэх сьылын түмүгүнэн «Эдэр патриот» программанан үчүгэйдик үлэбэбит кылаастарга аһал биригэһи олохтоору сьылдыабыт. Хайаан да музей тэриллиэн баһарабын, онно санаабын куруук уура сьылдыабын.

Аны тирээн туһар проблемаба тохтооһо, саха тылын оскуолаба приоритетнай предметкэ киллэрэргэ туруоруоһа наада дьэн санаабын эбэбин. Төрүт культура уруоһун сүтэрбэт туругар эмиэ санаабын холбуубун.

М.Г. ВИНУКОВА,
Хамаһатта

ЧАБЫЧАХ АРЫЫ О.Д.А.

Аламай маһан күн анһыгар аһыс ый аһылыр тымныһыны уйар, тоһус ый туолуута бургунас муһа булгу барар, олунньуга маһан бэйэлээх арыһа анһыбат, халбарыйбат халын былыт буулаабыт аар тумарык халлааммыт оһуспут баһын быһа дайбаан орулаттар да саха мунһаах чабычах арыһы мунһарын курдук санаан үөрэн-көтөн бу ыйы уруйдаабыта.

Көр, ууга тимирбит сурук-пут-бичикпит дагдайда, сырдыгы ыйдангырдар күммүт үүннэ, ааһар-ааһар кэм кэллэ, чабычах арыһы туолуо дьэн буолбута да... Судаарыстыба кырыһы хараһар кыра-хара нуруот тус суруктанан туспа туттуоһа, туора хаамыа дьэн сэргэхэйдьэн Чурапчы уола С.А.Новгородов төрөөбүт нуруотугар анаабыт чабычах арыһыга тэһнээх алфавита сэриининэн, сорох улуска сэрии кэмигэр сьыйа сийктии симэлийбитэ, туманһы көһүтэ.

Дьэ, ол да гыннар улуу омука аһаардаах аһыттан тоһо-хана туттан, өссө эбии өрөһөн-чөрөһөн, чабычах арыһытын томторго, саар ыаһаһытын кымыһынан толорорго кыһанан, ким да кэллин, олохпут төрдө дьуховнай-материальной культурабытын өргөс кылааныны кылапаччытан сир үрдүгэр баар бары омуктарга килбизнээхтик кестер дьылдаһанһыт.

Горнайтан Августина Филиппованы, Тааттаттан Мандар Ууһу, Намтан Анна Звереваны билигин билбэт, сөхпөт-махтайбат киһи дуол суох. Манһык дьон тулхадыйбат дьулуурдаахтык үлэлээн, талааннарын таһааран, тарһатан саха культурата түн былыргыттан туттулларын билигин сайдылаах үйэбэ дьүөрэлээн араас дойду омуктарын ньылбархай далаһатыгар бигэтик үктэннэрэллэр.

Туох барыта культурулаах:

туттан олоһор, хаамар, таннар, сьинһанар, аһыһар, үлэлиир. Оттон тыл культурата икки атахтааһа түбэһиэх бэриллибэт сүдү баай. Нуруот төрөөбүт тылын билбэт киһини өлбүт киһигэ, хаама сьылдыар өлүккэ тэһнир. Ол иһин тылы үөрэти, саһарар тылын ис сүмэтин, киһи төрдүн билии олус сыаналанар.

Итиннэ дирин үөрэх, араһыбат дьарык эрэйиллэр. Саха тыла тюрк төрүттээх омуктар тылларын кытта чугас ситимнээх буолан, саха алфавитын С.А.Новгородов тюрк омук тыллар чугас тына айбыт. Итинэн сизгэрэн үөрэбэ суох саха алфавиты чабычах арыһыламыт, саар ыаһаһынан кымыстаммыт, тымтайы толору балыктаммыт курдук санаан сүргэтэ көтөүллүбүтэ.

Кэм-кэрдийи уларыйан, саханы салгыны үөрэтэр сороктуу аһаар идеологическай үлэ нуучча алфавитыгар көһөрбүтэ. Аан дойдуга цивилизованнайынан ааттанар омуктар билигин кытта нуучча алфавитын туһанан түргэһик билсэргэ суудайаллар. Республикаһытыгар сьылдыар ыалдыһаттар саха кыра омук дьитэххэ элбэх да хаһыаты таһаарынар эбит дьэн кэпсэтэллэрэ иһиллэр.

Тыл туһунан, чопчу саха тылын төрдүн хасыһан билии элбэх ыарахаттардаах. Аһал научнай чинчийэр үлэлээх, бэрт дьаныардаах дьон араһыспат дьарыктара буоларынан, саатар кимтэн килбизнээхпит биллибэти-нэн тылбыт төрдүн үөрэти сүрдээх эрэйдээх. Манһык дьыаланан республикаба соһотох тоһонимист, эмиэ тыл үлэһитэ Баһдарыын Сүлбэ суруйарынан, Мэңэ-Хаһагаластан төрүттээх, намнар күтүөһүт Г.В. Попов дьарыктанар эбит. Бу учуонай А. Попов - Муотаан кыһыһын Бэла-

ны кэргэннэнэн, үс ыал буолбут үөрэхтээх оҕолордоох. Гавриил Васильевич тыл, литература, исторьа институтун старшай научнай үлэһитэ.

Улуу учуонай В.В. Радлов тюркологияба саха тыла биир саамай былыртыр диер. Кини 1908 с. саха тылын чинчийэн баран үөрэһит тыллара 32,5% тюрк, 25,9% монгол, оттон 41,6% биллибэт төрүттээхтэр дьэн түмүктэбэт. Г.В. Попов мань биллэргэ үлэлэһэрин саһана биллибэт төрүттээх тыл аһсаана 1300 эбит. Итинтэн кини 690 тыл төрдүн быһаарбыт.

Оһон 1990 с. саха тылыгар биллибэт 661 хаалбытын билигин Гавриил Васильевич быһаарбыт буолуохтаах дьэн эрэннэллэр. Мань таһынан кини төрөөбүт тылбыт төрдүн-уһун билэр этимологическай тылдьыт онорор. Өссө архыһтары хасыһан үһүйээннэри үөрэтэн дьон төрүттэрин таблицаһын толорбутун «Чолбонго» бэчээттиһитэ.

Тыл — омук төрүт баайа, культурата. Оһон сизгэдэн, баһар, хантан хааннааһытын хасты тардыахпыт. Сорох үөрэхтээхтэр саха дьиннээх Новгородовты аһаар алфавита компьютерынан кэлиһик туттарга олус табыгастаах дэһэллэр, туруорса сатыһыллар да, билиһинитэ им-дьым.

Ок-сиз, кырдык даһаны, бачча көһүл быһыһа-майгыга даһа сьылдан эмиэ туһун арыһытай, кымыһай уонна балыһай? Халын хаардаах хайалары анһыларын туут хайыһарынан чуумпутук суруларар, ол чыһыһыһы, дьиримниир тымны сьулустары быһыһан ыар былыттары таарыйбакка, тыһа суох, симиктик саһа, сырдык чыһаалларга сирилиирбит бөһө уонна ордук буолаһый?

В. ШАПОЛНИКОВА

ОСКУОЛАБА, БИИР УРУОККА, БИИР УРУОККА, БИИР УРУОККА...

PDF Compressor Free Version

(Бүтүүтэ. Иинин 3-с стр. көр)

Норуоттар тылларын туһунан боппуруоска киэн кэпсэтии баран эрэр. Ити боппуруос тово итиччэ киэн болдомтону тардарый? Бииринэн, ханнык даһаны норуот сайдыыта кини төрөөбүт тылын сайдыытын кытта быстыспат сибээстээх, кини тыла сайдарын тухары бэйэтэ сайдар, тыла сайдыбат буоллабына — сайдыбат, тыла сүтүтэбинэ бэйэтэ эмиз сүтэр. Ол иһин норуоттар сайдыыларын түргэтэтии соруга кинилэр тыллаа сайдыытын боппуруоһун эмиз туруорар. Иккиннинэн, биһиги дойдубут үгүс нациялардаах дойду буолан, ити нациялар бииргэ бырааттыи олороллоругар, үлэлииллэригэр, сайдалларыгар кинилэри холбур биир тыл, нуучча тыла, ордук улахан суолталаах. Ол иһин төрөөбүт тылбытын кытта нуучча тылын билэтиэхпит.

Көстөрүн курдук улахан ыарахана суох тиэкис. Арай, биир, икки этии уһуна сылаппыта буолуо эрээри, улахан кылаас оҕолоро маннааһар буолуох уустук этиилэри онорор кыахтаахтар. Бу Н.Н. Неустроев, А.Г. Ядрихинская хомуйан онгорбут «Ситимнээх саһаны сайыннарыы» диэн үөрэнээччилэргэ көмө пособиеттан профессор, философскай наука доктора А. Мординов ыстатыйатыттан быһа тардыы.

Дьэ эрэ, үөрэнээччилэригэр төһө сөпкө суруйбуттары? Бары сурук бэлиэлэригэр ыарыһаппыттар, ким даһаны соһуугуойу, тирени таба туруорбатах. Итиэннэ нууччаттан кирии тыллари таба суруйууга араас халыһтар бааллар. Холубура, **вопроска, вопрос, вопроһун, боппуруоска, норуоттар, натсиэлэр, натсиэлэрдаах, наассыйалардаах, наассыйа.** Төһө эмит учуутал тиэкискэ хайдах суруллубутунан аахпытын үрдүнэн ким хайдах истибитинэн, саһырынан боочойбут. Онон түмүгэр икки оҕо «2», биир оҕо «3», түөрт оҕо «4» сыананы ыллылар. Бу алдастар билигин сурукка-бичиккэ кирии тыллари суруйуу буккуллубутун уот хараха этэллэр, көрдөрөллөр дии санаатым.

Оттон 2 №-дээх Нам орто нуучча тыллаах оскуолатыгар 9,10, 11 кылаастартан хомуллан барыта 20 үөрэнээчи кэлбит. Бу оскуолаҕа саха тылын, литературатын бэлиэстэн тохсус кылааска диэри чэпчэтиллибит ныманан нэдиэлэҕэ биир чаас үөрэтэллэр. Оҕолор эмиз кирии тыллари таба суруйууга ыарыһаппыттар уонна үгүстэр уһагытылаах, хоһулаһыт дорҕоонорго сыыспыттар. Быһата, хайдах сангаралларын курдук түһэрэн ылбыттар. Сорох үөрэнээчи үлэтин ааһа олон, нуучча тыллаах олуттаһыттык сахалыы сангаран мунгана олоорон истэн кэлэҕин. Ол гынан «4» — 8, «3» — 4, «2» — 7, «1» — 1 үөрэнээчи ылла. Оскуолаһары тэннэн көрдөххө, иккинэн да тэн соһустар — ким хайдах үөрэнэринэн. Сахалыы үөрэнээччилэр кирии тыллари сахатыта саһаабыттар, нууччалыы оскуола оҕолоро сахатытыллан бэриллибит тыллари нууччалыы суруйбуттар. Төһө да сыысталлар тиэкис ис хоһонун толору өйдөн кэпсэтиигэ бары биир киһи курдук санааларын сайа эттилэр.

Ол курдук төрөөбүт тылбыт дьылҕатын икки оскуола оҕолоро саха тылын күннээҕи быһаарсыы тылыгар кубулуйан эрэрин бэлиэтэтиһэр уонна «ама, кэпсэтиигэ эрэ хаалара буолуо дуо?!» диэн бэйэлэригэр ыйытыы бэринэн дыксийэллэрин биллэрдилэр. Манньк буолбатын туһугар тылбытын умнуубакка элбэхтик үөрэтиэххэ, сахалыы кинигэни, хаһыаты ааһыахха, бэйэ-бэйэни кытта кэпсэтиэххэ дэһэллэр. **Кэрэхсэбиллээҕэ, төрөөбүт тылбытын кытта нуучча тылын тэннэ тутан үөрэтиэхтээхпит, төрөөбүт тылбытын билбэккэ сылдан, улуу нуучча да тылын билэтиһит суоҕа диэтиллэр.** Биир да оҕоттон саха тыла үөрэнэригэр мэхэйдиир, ыарыһатабыт, кэлин үөрэххэ туттарсарбытыгар охсуулаах буолуо, төрөөбүт тылбытын билэр наадата суох диэн санаалар, этиилэр иһилилбэттэр. Хата, төттөрүтүн үөрэтиллэр чааһын элбэтиэххэ, БКГЭ-дэ киллэттэриэххэ, предмет быһыытынан дирингэти үөрэтиэххэ, орто, үрдүк үөрэх кыһаларыгар булгуччулаах оноргоохха, сахалыы сангарарбытынан киэн туттабыт, нууччалыы тыллаах сиргэ тийдэхпитинэ, холубура, куоракка маһаһынарнаа, уулуусаа ончу кыбыстыбакка саһабыт тылыннан кэпсэтибит диэн аһаастык, оҕолуу истин, ыллыктаах санаалар этилиннилэр.

Сахалыы литератураны, кинигэни, хаһыаты төһө умсугуйан ааһалларын ыйыһыһар! №-дээх оскуола «Энсийэли» хаһыаты ааһарын эттэ. Суруйааччылартан поэт **Таллан Бүрү** айымньыларын үөрэтиһтэрэ өйдөнөн хаалбыт. Кинилэр поэт олоһун, айар үлэтин кэспир дакылаат аахпыттарын, кэккэ айымньыларын ырыһыттарын кэспэтиһэр уонна Таллан Бүрү баай, философскай, олоһу бары өттүнэн киэнник, атыттартан уратытык анааран көрөр суруйааччы буоларын аһыннылар. Билигин саха литературатын предметигэр Н.Д. Неустроев «Куһаҥан тыын» драматын үөрэтэ сылдьалларын эттилэр. Оттон 2 №-дээх оскуола үөрэнээччилэрэ, хомойуох иһин, сахалыы кинигэни аахпаттарын билиһинилэр. «Тоҕо?» диэн ыйытыгы сахалыы сатаан аахпаттарыттан буолбакка, саха литературатын уруога предмет быһыытынан суоҕа улахан оруолаах эбит. Саха суруйааччыларын үөрэтэр да буоллаһтарына, ахтан эрэ аһараллар. Ол да буоллар, улуустарыттан төрүттээх поэттар **Таллан Бүрүни, Н.М. Рыкунову, И.Д. Винокуров — Чабылдан, кыра кылаастарга народнай суруйааччылар Семен, Софрон Даниловтар, Суорун Омоллоон, Амма Аччыгыһа** хоһооннорун үөрэппиттэрин, кэспээннэрин аахпыттарын өйдөнөн хаалбыттарын эттилэр. Хаһыат чааһыгар, эскирэтэн да буолбатар, улуустарын, республика сорох хаһыаттарын интэрһиһиргээн ааһаллар эбит.

Сырыым түмүгүнэн, үөрэнээччилэр суруктара төһө да сыһалардааһын иһин тыллари туһугар санаалаах «бэттэх» эбит диэн үөрдүм. Кинилэргэ билигин сөптөөх, табыстаах хайысха эрэ наада. Аһыгы оҕо тугу барытын түргэнник ылынарынан уратылаах дириллэр. Ол уратытын таба тайанаран сайыннардаахха тылбыт инникитэ сарбыллаа суоҕа. Дьэ оччоҕо, чахчы, оҕо кэспэтир, сангарар тыла кэскиллээх диэн этиэхпит этэ...

Л. УВАРОВСКАЯ

Бииргэ үлэлээбит дьонугар, үөрэпит оҕолоругар үтө өйдөбүлү хаалларбыт талааннаах учуутал, РСФСР үөрэтиригэр туйгуна, Нам улуһун Бочуоттаах гражданина, саха биллиилээх поэтэ Илья Винокуров-Чабылдан бииргэ төрөөбүт балта Винокурова Евдокия Дорофеевна баара буоллар б.д. олунньу 16 күнүгэр 90 саһын туолуохтаах этэ. Онон сибээстэн, кини саҥа учебниктары онорууга хайдах кытта тылбытын туһунан аһыах тылынан ахтан-санаан ааһыахпытын баһардыбыт.

1961 с. Дьокуускайга Национальнай оскуолаһар институттарын Саха сиринээҕи филиала аһыллыбыта. Филиал нуучча уонна саха тылларын ис хоһоонун уонна олору үөрэтии нымаһарын чинчийэн, тупсарар сыаллаах-соруктаах этэ. Филиал научнай үлэһиттэрэ маннайгы опорнай (тирэх) оскуола — Хаптаһай (Мэнгэ-Хангалас оройуона) орто оскуолатын учууталларын уруоктарыгар сылдьан, үөрэтии туругун чинчийтэрэ. Оччолорго биир саамай кыаллыбатах проблема сахалыы грамотаһа үөрэтии этэ. РСФСР уонна СР оскуолаһарын үтөлээх учуутала П.М. Самсонов хас да сыл кэтээн көрөн, бэрэбиэркэлээн, үгүс оскуолаһа маннайгы кылаас үөрэнээччилэрэ сыл бүтүүтүгэр 11 тылы ааһаллар, сорохтор олох да кыайан аахпаттар эбит — бу саха оскуолаһарын дьингээх трагедията диэн түмүккэ кэлбитэ.

1963 сылтан сотрудниктар аһардас Хаптаһай оскуолатын учууталларын үлэтигэр эрэ тирэһирбэккэ, Нам оройуонун сорох оскуолаһарыгар эмиз сылдьар буолбуттар. Онон биир санаалаах, саҥа суолу-иһи көрдүүргэ үлэһиэн баһалаах учууталлар көстөн барбыттар. Оннук биир энтузиаст учууталынан Е.Д. Винокурова этэ.

Ити кэмгэ Д.Б. Эльконин профессор нуучча грамотатын үөрэтэргэ тыл дорҕоонун арааран истэр дьоһуру сайыннарар наадатын туһунан теорията саҥа суолун соһоон,

дьылыттан саһалаан аны 2-с кылааска «Саха тыла» диэн саҥа учебник оноруутугар эмиз көхтөөхтүк көмөлөһөн барбыта. Учебник тыл дорҕоонун истэн ырытар саһабылы өссө чингэтэн, ону таба суруйууга бигэ тирэх онорууһтааһа. Итини сэргэ этии тутулун, саҥа чаастарын, сыһаарыы араастарын, синтаксис, морфология терминнэрин аан бастаан туттан билиһиннэрэр соруктаах этэ. Учебник ону барытын саһарар уонна суруйар тылы сайыннарыыны кытта дьүөрэлээн ыһтар курдук оноруллуохтааһа. Оччолорго Л.В. Занков академик начальнай кылаастарга сайыннарылаах үөрэтиини киллэрэргэ киэн далааһыннаах эксперимент үгэннээн бара турар кэмэ этэ. Эксперимент туһунан хаһыакка, сурунаалга элбэх ыстатыйа таһара, бүтүн кинигэлэр да бэчээттэнэн таһар буолбуттара. Ону барытын ирдэһэн ааһа, үлэбитигэр туһана сатыыр этибит. Учебникпыт хайдах онордоххо, кэспэтир-кэспир дьоһуру сайыннарыыга, оҕо уонсай сайдыытыгар көмөлөөх буолуой диэн төбөбүтүн сыһыар буолбуттара.

Итиннэ барытыгар эрчилли матырыяалларын таба талыы быһаарар суолталаах этэ. Евдокия Дорофеевна дьэ манна бэркэ кыһаллан үлэһипитэ. Сахалыыга оҕо баһалаах суруйуу аһыах буолан, үчүгэй тиэкиһи киһи дэбигис булбат этэ. Үөрэтэр темаһа сөп түбэһэр тылы, тыл ситимин, этиини, өс хоһоонун, таабырыны булуу бэйэтэ туспа

Дьыллар уонна дьылҕалар

БИИР БАСТЫННАРА ЭТЭ

тэнийэн эрэрэ. Бу теория саха тылын дорҕоонноругар өссө ордук дьүөрэлээһэ көстүбүтэ. Онон сахалыы грамотаһа үөрэтиини тупсарар сыаллаах научнай төрүккэ олоһурбут саҥа букубаары онорор сорук турбута. Уустук соругу филиал научнай сотруднига М.Е. Охлопкова уонна народнай суруйааччы Д.К. Сивцев-Суорун Омоллоон ылыммыттар. Урукку букубаардартан букатын атын саҥа букубаар оноруллубута.

Учууталлары кытта элбэх кэспэтии ыһыттылар, семинардар буолбуттара. Сахалыы грамотаһа саһалыы үөрэтиини үөрүүнэн көрсүбүт, тута ылсыһан үлэһиргэ сөбүлэспит үс учууталтан биридэстэрэ Е.Д. Винокурова этэ.

Букуба барыллытыгар эрдэ бэлэмниир сыаллаах, дорҕооннорун араартаран, артикуляциятын энгин биллэриэхтээх тыллар испиһэхтэринэн учууталлар предмет көрдөрөр эбэтэр ис хоһоонноох хартыһалары бэйэлэрэ булуохтаахтара, ааһыллар сүһүөхтэри, тыллари бэйэлэрэ улаатыннарар суруйуохтаахтара. Ити 1964-65 сс. үөрэх дьылыгар үлэлээбит үс учуутал Е.К. Попова (Хатын Арыы), Е.Д. Винокурова (Нам), А.К. Нектыгаева (Хатырык) сыл бүтүүтүгэр ааһыыга, суруйууга олус үчүгэй түмүктэри ситиспиттэрэ, букубаара суох үлэлээтэллэр да, грамотаһа үөрэтии кэмни быдан кылгартыттар. Бу учууталлар иккис сылларыгар эмиз 1 кылааска үлэлээбиттэрэ. Е.К. Попова бастакы сыл экспериментин түмүгүнэн оноруллубут барылын биридди сирэйдэрин уруокка боруобалаһыта. Сыл бастакы аһарыгар кини үөрэнээччилэрэ үчүгэйдик ааһар, суруйар буолбуттара. Оттон Е.Д. Винокурова кылааһын улахан аһара сыл бүтүүтүгэр ыһыттылыбыт контуруоһуну диктаны «4», «5» сыанаһа суруйбуттара, сэргэ 1 кылаас оҕолоро ол тизкини кыайан суруйбатахтара. Тылга кылгас-уһун, көнөрү хоһулаһыт дорҕооннорун арааран истэ үөрэммит оҕо чахчы өйдөөн, алһаһа суох түргэнник ааһа, суруйа үөрэнэр практикаһа дьэнкэти көстүбүтэ.

1966-67 сс. үөрэх дьыла саһаланытыгар хас да оройун оскуолаһарыгар 11 учуутал саҥа букубаар толору бэчээттэммит бырайыаһын эксперимент ыһыттытара. Эксперимент сахалыы грамотаһа үөрэтии саҥа идеята улахан кэскиллээгин ким да мөккүсүт гына дакаастааһыта. Экспериментальнай кылаастар грамотаһа үөрэтиини сунньунэн Саҥа дьылга түмүктээбиттэрэ, оҕолоро сыл бүтүүтүгэр 30-50 тылы аахпыттара. Оччотооһу олуһ улахан ситиһии этэ.

Саамай үрдүк көрдөрүүнү Е.К. Попова (Хатын Арыы), Е.Д. Винокурова (Нам), М.И. Касьянова (Хамаһатта), З.И. Зедгенидзева (Сунтаар), М.Д. Колесова (Майа, Мэнгэ-Хангалас), Т.В. Максимова, А.П. Сивцева (Чурапчы), З.П. Крылова, Т.М. Оконешникова (Нам) уо.д.а. ситиспиттэрэ. Бу учууталлар үлэлэрэ букубаар барылын үчүгэйдик чочуйан, 1967 с. пробнай диэн ааттанан, 1500 экз. таһаарга көмөлөспүтэ.

Эксперимент өссө кэннэн, үгүс оройуону хаһан, салгы икки сыл барбыта. Ол түмүгэр саҥа букубаар чочуллубута, ойуута-бичигэ барыта ситэрлиллибитэ. Филиалга, онтон Үөрэх министрствотыгар хаста да дьүллэнэн биһирэммитэ уонна 1970 с. стабилнай учебник быһыытын бэчээттэнэн маассабай оскуолаһа таһыбыта. Букубаар икки төгүллэн аан дойдутааһы үөрэх кинигэлэрин быһапкатыгар ССРС-тан туруоруллубута: 1972 с. Канадаһа, Монреаль куоракка биһирэбили ылан дипломунан бэлэһтэммитэ, 1975 с. Москваһа туруоруллубута. Евдокия Дорофеевна букубаар бырайыаһын икки үөрэх дьылыгар субуруччу үлэлээбитэ. Онон кини саҥа букубаар кэскиллээгин дакаастыырга ис сүрэхтэриттэн көмөлөспүт, туруулаһыт учууталлартан биир бастыһынан этэ.

Ииннэ гынан Евдокия Дорофеевна 1967-68 сс. үөрэх

түбүктээх үлэ этэ. Итиннэ кини эмиз бириэмэтин харыстаабат буолара. Булбут матырыяала учебникка киридэһинэ, үөрэн, сирэйдиин сырдыы түһэрэ. Сорох темалары филиалга кириэн сэргэстэһэн олорон онортообуппут. Ол курдук сыралаһан онорбут учебникпыт бастакы таһыыта 1971 с. бэчээттэммитэ.

Учебнигы иккилии сыл буола-буола, тупсаран-саһардан, хат-хат бэчээттэн таһаарар этилэр. Оҕо үөрэнэр учебнигар үбү-харчыны билигин курдук кэрэйбэт эбиттар. Евдокия Дорофеевна иккис кылааһыгар өтөр-өтөр эргийэн кэлэн, уруоһар онорсубут учебнигы бэйэтинэн бэрэбиэркэһир этэ. Аһыгы таһыытыгар тугу көнөрүөххэ сөбү диэн, утары бэлиэтэнэ-бэлиэтэнэ толкуйдаан үлэһир кыахтаммыта. Ону учебник саҥа таһыытын бэлэмнииргэ туһанарбыт. Ити өттүнэн учууталы соавтор онгостор бэрт табыстааһа көстүбүтэ. Учебникпыт түөрт төгүл бэчээттэнэн таһыыта: 1971, 1973, 1975, 1977 сылларга.

Аһыс уонус сылларга оҕону алта саһыттан үөрэтии эксперимент саһалаһыта. Начальнай үөрэтии түөрт сыллаһыта, эмиз саҥа программанан саҥа учебниктары онорор сорук турбута. Онон эргэ учебниктары бэчээттээбит буола сылдьытыттар. Ол эрээри уонтан таһа сыл буолан баран, 1988 с. биһиги учебникпыт 5-с таһыытын (соавтор пенсияһа барытын кэннэ) бэчээттээбиттэрэ. Онон Евдокия Дорофеевна онорсубут учебнигынан саҥа оскуолаһа сүррбэттэн таһа сыл үлэлээбитэ. Дорофеевна саҥа тылыгар биэрэр аһаһас уруоктара сүрдээх баай ис хоһоонноох буолар этилэр. Учебник соавтора уонна бэйэтэ айылҕаттан баайдаах буолан, бу предмет ордук табыллан үөрэтэрэ. Киниэхэ ситиспит оҕо диэн суоһа. Ордук таба суруйууну кыһа-хото тутарынан бииргэ үлэһир учууталларыттан лаппа чорбойор курдуга. Бу үлэни хайдах тэрийэр туһунан эдэр учууталларга сүбэлээн-амалаан көмөлөһө сылдьар буолааччы.

Ити курдук оҕо кутун туппут учуутал буолан буоллаһа, төрөппүт кыргытара иккиэн ийэлэрин туйаһын хатаран, эмиз учуутал идэтин ылан, айымньылаахтык үлэһии-хамсыы сылдьаллар. Ол курдук кыра кыһа Розалия Михайловна Сабарайкина ийэтин кытта биир оскуолаһа үгүс сылларга начальнай кылаас учууталынан үлэлээтэ. Үчүгэй түмүктэри ситиһэн, РСФСР үөрэбин туйгуна буолла, Саха республикатын үтөлээх учуутала диэн бочуоттаах ааты ылар чизэскэ тигистэ. Ийэтин курдук эмиз хас да үөрэтэр пособие автара. Улахан кыһа Лина Михайловна Сабарайкина айар үлэһэ өссө улахан ситиһиллэннэ. Кини Саха госуниверситетын французскай тылга кафедратын доцента, Российскай Федерация үөрэтиригэр туйгуна, суруйааччылар, суруналыыһтар, тылбаасчыттар союзтарын чилиэнэ, оҕолорго анналаах хас да кэспээн кинигэтин автара.

П.А. Ойуунускай «Улуу Кудангатын», С.А. Зверев «Улуу Москва туһунан туйгуһун» о.д.а. чулуу уус-уран айымньылары француз тылынан саһардан, урут ким да сорумматах үлэтин бастакынан саһалааһыт үтөлээх. Маны таһынан француз тылын саҥа тылыгар тирэһирэн үөрэтэр программа уонна пособие онорсубута эмиз кэрэхсэбиллээх. Онон кыргытара ийэлэрин ситиһиитин, кини үтүө аатын өссө үрдэттилэр.

Ити курдук олоһо бэлиэ суолу хаалларбыт үтө-мааны киһи Евдокия Дорофеевна Винокурова сырдык кэриэһэ Нам улуһун бастың учууталларын аһаһыгар мэлдьи ааттана туруо диэн эрэнэбит.

М.Е. ОХЛОПКОВА, букубаар автара, И.И. КАРАТАЕВ, «Саха тыла» учебник автара, педагогическай наука кандидата, институт урукку филиалын научнай сотрудниктара, педагогическай үлэ ветеранара

Балаһаны редакция, «Ленские зори» ХЭО, булчуттар уонна балыксыттар улуустаабы обществолара тэрийэн таһаараллар

СУОСТААХ СЭРЭТИИ

1976 дуу, 77 дуу сыллаахха харах эмтир эргэ мас балыһаа сыппытым. Онно Иван Скрябин диэн сааһырбыт кичиттэн уонна биир хоту улуус дьахтарыттан истибишпин кэпсиргэ холоһуом. Ол хоту улуунун чопчу өйдөөбөппүн да эмтэнэ кирибит дьахтар кэпсээһэ өйбөр хатанан хаалбыта.

«Дэриэбинэбитигэр биир сарсыарда айдаан бөбө буолла. «Эһэ дьону туһут, адьас дэриэбинэ аттыгар сылдыар үһү. Биир оскуола оҕотун, биир оҕонньору сизбит үһү», — диэн кэпсэл тарҕанна. Оскуола оҕото куобахха туһахтыы сылдьан сүһүтүтэ икки коммутун кэннэ дьоно аймаммыттар, онуоха диэри доҕотторугар коммута буолуоду диэн кыһамматахтар. Оттон биир дьыһа оҕонньордоох эмээхсин олоһорбуттар. «Эмээхсин, кизһэ күөскүн өрөтүр, мин туһахтарын көрө охсон кэлиэм», — диэт оҕонньор тахсан барбыт, ол айыгыта онон төннүбэтэх. Аара табаарыс оҕонньотторугар сылдьан арыгылаан быһа сыттыан олоһо диэн эмээхсинэ кыһыга санаабыт, аһаабыта буолаат угуйбут. Турбута оҕонньоро суох, хаһан да ыалга коммот бэйэтэ мэлтир.

Эмээхсин ыксаан таһан хачыгырайан сэбизкэ тийиэн: «Оҕонньорум бэвэһээ туһах көрө барыта да кэлбэтэ», — диэн тыллаабыт. Онон дьон бөбө мустан өссө оҕо сүһүтүн, икки күн үөрэмтэтин истэн туох эрэ куһаҥан дьыала буолла быһылаах дэһиспиттэр. Сүбэлэһэн дэриэбинэ эр дьонун, оскуола улахан кылааһын уолаттарын мунһан аттынаабы ойууру тарыаһын, интернакка ойуурга сылдыбыт дьону аһа тарга аста бэлэмниэһин диэн быһаарбыттар.

Ойуур саҕатыгар мустан саата суох дьону саалаах дьон икки ардыгар сылдыар гына, бэйэ-бэйэлэрин адьас куотуска ыксаабакка, олус сэрэхтээхтик тутталларын сэрэтэн ойуурга субуруһан кирибиттэр. Ойуур саҕатыттан олох чугас чөгөчөк үрдүтэн оскуола оҕотун сүгүһэр суумкатын булбуттар, онтон чугас оҕо өлүгүн тобоҕо сытарын көрбүттэр.

Ойуурга кириэхтэрин иннинэ биир онус кылаас уола: «Эһэни көрүстэхпинэ хоннобуун аһыттан ылан бу курдук үрдүбүнэн элээрдиэм», — диэн тустуу приемун көрдөрөн дьо-

ну күллэрбит. Ол уол оҕо өлүгүн көрөн саҕатыттан маһыт. Салгыы баран иһэн ойуур ычыгын таһыгар оҕонньор тырыта тытыллыбыт өлүгүн булбуттар. «Дьэ, өлүү да буолар эбит, адьас киһини сиир кыыл түбэспит эбит буолбаат», — диэн биир доруоп саалаах кырдыаас аймаммыт. «Тукаам, тулаһын чинчийэ көрө ис, миигиттэн наһаа тэйимэ», — диэн били мээһэ саһалаах уолу сэрэппит.

Балаҕа барбыттарын кэннэ били уол сарылыы түспүт, оҕонньор эргиллэ биэрбит, эһэ баһаарынан уолу ахтагыттан баһан ыраах элээрдэ-

эт, кэннилэрин диэки баран истэһинэ оҕонньор саатын икки уоһунан ытылаан ныргитэлээбит.

Эһэ налысгына түспүт. «Эһэни өлөрдүлэр!» — диэн үөгүлэһэн ыңгырсан мустан ойууртан тахсыбыттар. Эһэлэрин тизийбит сыарҕаны интернат таһыгар хаалларбыттар, кириэн аһаабыттар. Оҕолор табаарыстарын: «Хайа доҕоор, хайабыт быраһан элээртэ — эһэ дуу, эн дуу?», — диэн күлсүбүттэр. «Ээ, биһиги киһи-бит кыайдабы», — диэн бэйэтэ да самнан олоһор киһини сордообуттар. «Оҕолоор, айдаарыман, ханнык баҕарар булка киһиргийи сэттээх буолар. Табаарыскытын күлүмэн, алҕас саҕардаҕа ди, аһы мээһэ чабыланы суоҕа», — диэн буйусбуттар.

Аһаан бүтэн кэпсэтэн аамайдана олоһохторуна биир оҕо түннүгүнэн көрөөт: «Эһэбит тилибит, хаама сылдыар», — диэбитигэр сааларын ылан ойон тахсыбыттар биир эһэ ойуурга тийиэн мэлис гыммыт. Оттон өлбүт эһэлэрэ сыарҕа сытар эбит. «Түргэнник тараан экирэтэ охсуоҕун, ити эһэ доҕорун истэтэһэн иэдээни тардар буола», — дэһэн хаттан ойуурга кириэн тараан хаамыттар. Кизһээни диэри хааман атын улус кыраныссыттар тийиэн төннүбүттэр. Баллыы улууска кутталлаах сизмэх кыыл кинилэр диэки куопсугун, биир эһэни өлөрбүттэрин, ордубута доҕорун истэтэһэн киһини-сүөһүнү тутуо диэн сэрэппиттэр. Бултаан суох онороргут ордук буолуо диэн төлөпүнүнэн биллэрбиттэр. Ол тутунан түмүктэммитэ биллибэт.»

Макар ЖИРКОВ.
Нам сэл.

Күһүн бултуу сылдьан киһи күлүн курдук араас көрдөөх түбэлтэлэр тахсааччылар. Ол курдук Таастаан нэһилиэгэ чөлүгэр түһэ илигинэ күһүгүнү тайах булдулар ол диэки сылдыбыппыт. Үс үүтэнинэн арахан олоһобут: бастакыга Казанов Н.Д., иккискэ Баишев Н.М., оттон үһүскэ мин хамаандаларым. Бары улахан булка сылдыарбыт быһытынан карабин саалаахпыт, биер «Уазик» массыныалаахпыт үс үүтэнинэн кэрийэн өйүү тарҕатар, ким хайдах бултаабытын билсир аналаах.

Оччолорго кураан дьыллар тураннар суол-иис үчүгэй кэмэ этэ. Дьэ туран биер кизһэ «Уазикпыт» тийиэн кэллэ, үүтэ-эннэр икки ардыларынаабы сонуннары кэпсээтилэр. Онно билбиһипит иккис үүтээнгэ дьоммут табыллыбатахтар, бэйэ-бэйэлэрин утары олоһон кэпсэппэт буолбуттар үһү. Ол манньыктан буолбут.

Үс ыңгыр атынан тайах көрдөөн тыаны кэрийэ сылдыбыттар, ол күн кыра тыаллаах, хаһаат күн этэ. Ытара аттары иннилэригэр сүүрүкөтө сылдыбыттар. Ол иһэн эдэр булчут Павел Николаев көрдөбүнэ тэйиччи соҕус тайахха майгыныыр туох эрэ хара турар эбит. Инники иһэр Баишев Николайтан: «Көр эр, ол туох эрэ турар», — ыйышпыт. Онуоха киһитэ көрө да барбакка атын үрдүгэр олоһон эрэ табаһын уматтыбыт: «Бу дойдуга тайахтан урагы туох да суох сир. Аккыттан түһөн ыт», — диэбит. Уол атыттан түһэн маска баайыт. Бизэстэ эстэр карабинын ылан ытан саайыт. Онтуката өс кирибэх суулан түспүт. Иннилэригэр сылдыбыт ыттарга саа тыһаабытыгар биридэ тайах сытын ылан онно ыстаммыттар.

Өр-өтөр буолбатах охто сытар тайахха ыттар тийэллэр, аны бэйэ-бэйэлэриттэн көгөһөннөр охсуһан бараллар. Онуоха Павел саатын маска өйөннөрөн баран ыттарга сүүрбүт. Тийиэн ыттары нэһилэ араартаан баран уоскуйан тыһынын ылбыт. Көрбүтэ аарыма улахан муостаах атыыр тайах тыһылыгы тэбэн сытар эбит. Ыттар тула өттүттэн түтүгүн үргээн бурҕаннатан барбыттар.

Бултаабыт киһи өттүгүттэн саха быһаһын кыһыттан орон хабарҕатын быһаары тайахха чугаһаан баран муоһуттан тутан эрдэбинэ... арай тайаҕа хараһын көрөн кэлбит. Онтон эмискэ ойон турбут уонна ин-

ӨЛБӨТ ҮӨСТЭЭХ ТАЙАХТАР

нин диэки түһүнэн кэбиспит. Хаттаан ытыаһын карабина аты баайыт тийтигэр өйөнөн хаалаҕа дии. Оттон дьоно хаалбыт сирдэриттэн харыс да халбарыйбакка көрөн тураллар эбит. Онно өйдөөн көрбүтэ тайаҕа охтубут сиригэр тосту ытыллыбыт муос сорҕото сытара. Онон тайах муоска таптаран дөйөн сыппыт, хата этэнгэ туран тэпсизкэ барбытыгар баһыыба курдук буолбут. Ол кэнниттэн табыллыбатах биригээдэни кытта биригэ холбоһон бултуур буоллубут.

Аны туран биһиги көһөн Казанов Н.Д. салайар бастакы үүтээнгэ тийиэхтээхпит. Онон таһаарыстын ындыыла-

дын», — диэн.

Аттарбытыгар тийиэн олоһон экирэтти буолла. Сорохторбут хаалан хааллылар. Балайда экирэтэн иккиз буолан Ноотой Арыһылааҕа диэн сиргэ тийиэн улахан соҕус күөл кытытыгар хаайан туралларыгар тийдибит. Ыттар үрүү бөбө. Ити кэмгэ күһүгүнү күн киһэрэн барда. Иккиэн сырсан киридибит да чугас соҕустан биер ытыһынан охтордум. Эҕэрдэлэһэн илии тутустубут, аттарбытыгар бардыбыт. Тайахпытыгар төннөн истэхпитинэ ыттарбыт үрэн маргыстылар. Онно өйдөөн көрбүһүт күөл ортогугар тайах кириэн турар, тулата муос, ортоҕо сийкэй уонна чычаас эбит. Аны туран тайахпыт үрдүгэр биер ыппыт олоһо сылдыар. Соһуйуу-өмүрүү бөтө буолла.

Тайах бастаан охтубут сири өйдөөн көрбүһүт онно онос, буулда арыһын сиирэ-халты дьөлө көтөн дөйөн сыппыт эбит. Өйдөнөн күөлгэ кириэригэр үрдүгэр ыт олоһон барбыт, түһэр аата суох. Тайах кытыыга олох тахсыбат. Эбиитин ыттаах киһибит ытын харыһыйан биер сор. Күөл ортогугар охтордоххо таһаарбыт биер моһуок, алҕаска ыты ытан кэбиһиэхэ эмиэ сөп.

Сүбэлэһэн баран тайах бэйэтэ кытыыга тахсарын кэтэһиэххэ диэн буолла. Оттон күммүт биһигини кэтэһэн ыйанан туруо дуу, кириэн хаалла. Кизһээни дьыбарга тайағы тоһуйан сытар дьон тоһон дьагдыһан бүһүһүт кэннэ тайахпыт кытыы диэки тахсан истэ. Ону охторон, астаан бүтүүбүтүгэр ытыс таһынар хараҥа буола оҕуста. Оччо хойутаан баран ханна барыахпытый, улахан кутаа оттон хоннубут. Түүн хаһын бөбөгө түстэ, кутаабытыгар сөп-сөп мас быраҕабыт.

Арай түүн ортоҕо ыһыы-хаһы бөбөгө буолла. Ойон туран көрбүһүт кытыыга сытар киһибит угуйар таһаарыгар кыым ыстанан умайан тахсыбыт. Күнүскү аймалдантан сылайыт киһи кытаанахтык угуйан этэ аһыбытыгар биридэ үһүктүбүт. Бары саба түһэн нэһиилэ умуллардыбыт.

Дьэ, ити курдук булка сырыттааха араас түбэлтэ тахсааччы. Бу суруйбутум дьыннээһин туоһулуур биригэ сылдыбыт дьоммут бары Нам сиригэр-уотугар олоһоллор.

Владимир ФЕДОТОВ.
Үөдэй

нан аара бултуу-бултуу кэрийэн барар буоллубут. Алта ыңгыр атынан сарсыарда эрдэ соҕус хомунан айаннаатыбыт. Күн ортоҕо аһыыта ыттарбыт тайағы үрдүлэр. Тийиэн көрбүһүт кыра соҕус атыыр тайағы күөлгэ хаайыттар. Күөл үрдэ саҕардыы тонмут буолан тайағы уйбатах. Көрдөхпүтүнэ тайахпыт муоһугар былаат курдук күөл муоҕа ыйаммыта дьибэ баҕайы. Ута чычаас буолан мууһун тоһута тэлсэ сылдыар.

Миэхэ оччолорго «Аврора» диэн 8 мм-даах чаһы курдук собуоттанан итиллэр кинокамералаахпын, ону сэргэ «Зенит-19» фотоаппараты илдэ сылдыбын. Дьоннорбор ытыман диэн хамаандалаан баран тэриллэри ылан киһиһэ устубутунан бардым. Ыттар күөлү тула сүүрэ сылдьан үрэллэр. Хаартыскаҕа, киһиһэ балайда түһэрибитим кэннэ тайахпыт тыһа ыстанна. Ыттар ойуур саҕатыгар тийиһитигэр тула үмүөрүһэ түстүлэр. Мин дьоннорбор эмиэ ытыман диэн этэн ким да саатын тыһаппакка хаалла. Онтон үргүлдү кыһыһырысы буолла: «Онон-манан оонһоон байанай биэрбитин соруйан куоттар-

КУЙУУРДААҤЫН

Куйуурдааһын — саха омук төрүт бултаан-алтаан кэлбит дьарыга. Сааскы халын мууһу алларыы сыанан аһаабат. Ол эрэн соһуу үссэнэр инниттэн саха дьонун халын муос салытыннарбат этэ. Саха уустара сытыы анньыны сатаан онорор этилэр. Халын мууһу сытыы анньынын курдурҕаччы анһан силлиргэтииттэн ким астына дуоһуйуо суоҕай? Кэмэ да үчүгэйэ — саас! Салгына ырааһа, чөбүгэ, хамсыах эрэ айылаах киһи барыта куйуур тутан күөлгэ кириэх курдук.

Биһиги улууска куйуурдааһыны, муос алларытыгар күрүө спорт көрүгүн быһытынан оччолорго охотобчество председателэ Михаил Дьяконов тэрийбитэ. Бастакы күрэх 1991 с. II Хомуустаахха Матаппа диэн эбээ буолбута. Онно 15 хамаанда, ону таһынан Мэнэ-Ханалас Лоомтукагыттан муос алларытын энтузиаста, республика хас да төгүлээх чемпиона Прокопий Андреев хамаанда аһалан күрэхтэһии ордук тыһааһынаахтык аасыта.

Мэнгэлэр куйуурга күрүө мэлдьи ытар буолан хаардыы көһөн барбыттарга, ыраас ыйаа-

һынынан барыта 2300 кг собо хостоммута уонна саха сиэринэн бар дьонго барыларыгар түнгүтиллибитэ.

Дьэ, итинтэн ыла Намга сылын айы куйуурдааһынна, муос анньытыгар күрэхтэһии олохтонор буолбута. Муос алларытыгар аан бастаан кыттыбыппын умнубаппын. Манна 50 саастарыттан үһэ диэн кыттарга туруорбуттара. Уна өттүбөр спорт маастара, мин икким саҕа халын Николай Соловьев, ханас өттүбөр учууталым спорт ветерана Степан Кириллин, киһи аттыгар сүүрүк, хайыһардыт, тустуук — барытыгар бастакы разрядтаах Егор Орлов, атыттар да барыта спорт диэн баран араас кэмнэргэ улусуе чизин көмүскээбит сүдү дьоннор тураллар этэ. Улаханлык салыным.

Ол эрэн кыһынын илимниир буолан мууһу кытта эн-мин дэһэ сылдыарым. Тыһааһынаах кирисии түмүгүр мин куйуурум ойбонно урут кириде. Ураа! Бастаатым. Бириһим биер блок 12 калибрдаах ботуруон уонна саа фондата.

Куйуурдааһынна киһи кэрэхсиирэ хамаанда састаабыгар

оскуола оҕолоро кириэллэрэ буоллар, онон бу көрүгүн инники кэскиллээх буолуоҕа. Быйыл ычат сылыгар Иван Яковлев сөпкө туруорсан муос күрүһүн спорт национальнай көрүгүн быһытынан улусу спартакиадатыгар киллэртэритэ хайҕаллаах дьыала.

2001 сыл Ньидьилигэ «Ийэ мунҕа» күрүөһэр сылдыаммыт бүлүүлэр муос анньыгар кириэн баранан туора турунан кэбиһэр сана көрүгүн куйууру айбыттарын көрбүһүт. 2006 с. Уус-Алданга Тулунаҕа буолбут үһүс республиканскай күрүһэ балыгы бачоһун иһигэр мунһар куйууру онорон аһалыттар этэ. Туран эрэн массыына уруучукатын эрийэр курдук эрийэһин, эмиз дьикти. Аны күрэхтэһиһэ төһө элбэх киһи кыттар да соччонон араас формалаах, көрүгүнээх анньыы оноһуллар. Кэлинни кэмгэ ордук үчүгэйдик мууһу хотордуу анньыылары Афанасий Дьячковскай уонна Герман Марков онороллоро киһи санаатын тардар.

Быйыл охотобчествобыт үйэ анардаах үбүлүөйүгүр председателбит А.И. Ноговицын үчүгэй тэрээһинээх, сытыы кириһилээх куйуур күрүһүн тэрийэн ытытарыгар эрэллээхпит.

Федор НОВОГРОДОВ.
I Хомуустаах

PDF Compressor Free Version

Среда, 18 февраля

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.30 Новости
09.05 Малахов +
10.20 Модный приговор
11.20 Контрольная закупка
12.20 Т/с «Агент национальной безопасности»
13.20, 04.20 Детективы
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить
15.20 Т/с «Огонь любви»
16.10 Давай поженимся!
17.00 Федеральный судья
18.20 Пусть говорят
19.10 Т/с «След»
20.00 Т/с «Жаркий лед»
21.00 Время
21.30 Т/с «Группа Zeta»
22.30 Кумиры
23.50 «Преданный садовник»
02.00 Х/ф «Скажи «да»
03.40 Т/с «Акула»

Четверг, 19 февраля

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.30 Новости
09.05 Малахов +
10.20 Модный приговор
11.20 Контрольная закупка
12.05 Т/с «Агент национальной безопасности»
13.00 Детективы
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить
15.20 Т/с «Огонь любви»
16.10 Давай поженимся!
17.00 Федеральный судья
18.10 Чемпионат мира по биатлону. Смешанная эстафета. Прямая трансляция
20.00 Т/с «Жаркий лед»
21.00 Время
21.30 Т/с «Группа Zeta»
22.30 Человек и закон
23.50 Судите сами
00.40 Интересное кино
01.10 «Я все еще знаю, что вы сделали прошлым летом»
02.50 Х/ф «Идеальная пара»

Пятница, 20 февраля

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.30 Новости
09.05 Малахов +
10.20 Модный приговор
11.20 Контрольная закупка
12.20 Т/с «Агент национальной безопасности»
13.20, 04.30 Детективы
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить
15.20 Т/с «Огонь любви»

16.10 Давай поженимся!
17.00 Федеральный судья
18.20 Пусть говорят
19.00 Поле чудес
20.00 Т/с «Жаркий лед»
21.00 Время
21.30 Т/с «Группа Zeta»
22.30 Кумиры
23.30 Гордон Кихот
00.30 «Жизнь хуже обычной»
02.20 Х/ф «Портрет леди»
04.40 Т/с «Акула»

Суббота, 21 февраля

05.50, 06.10 Х/ф «Вам - задание»
06.00, 10.00, 12.00, 18.00 Новости
07.30 Играй, гармонь любимая!
08.10 Мультфильм
09.00 Слово пастыря
09.20 Здоровье
10.10 Смак
10.50, 12.10 «Маршрут»
15.00 Ералаш
15.30 Д/ф «Путешествие в долину пауков»
17.00 Чемпионат мира по биатлону. Масс-старт. Мужчины. Прямая трансляция
18.10 Кто хочет стать миллионером?
19.10 Вечер Михаила Задорнова
21.00 Время
21.20 «Трое и Снежинка»
22.50 Прожекторперисхилтон
23.30 Х/ф «Звонок»
01.30 Х/ф «Военные потери»
03.20 Х/ф «Большой каньон»
05.20 Детективы

Воскресенье, 22 февраля

06.00, 10.00, 12.00, 18.00 Новости
06.10 «Годен к строевой»
07.40 Армейский магазин
08.20 Мультфильм
09.10 Умницы и умники
10.10 Непутевые заметки
10.30 Пока все дома
11.20 Фазенда
12.10 Д/ф «Край непуганых женихов»
13.10 Х/ф «Военно-полевой роман»
14.40 Д/ф «Теща в доме»
15.30 Х/ф «Великий полководец Георгий Жуков»
18.15 Х/ф «Пираты Карибского моря: Сундук мертвеца»
21.00 Время
22.00 Последний герой: Забытые в раю
23.10 Чемпионат мира по биатлону. Эстафета. Мужчины
01.00 Х/ф «Джуно»
02.50 Х/ф «Вавилон»
05.10 Анимационный фильм «Русалка», «Моя любовь»

всех звезд»
12.45, 15.00, 17.55, 23.05, 01.00, 06.00 Вести-спорт
13.00, 14.15 Зарядка с чемпионом
13.15, 13.55 Мультфильм
13.40 Мастер спорта
14.30 Скоростной участок
15.10 Регби.
17.05 Рыбалка с Радзишевским
17.25 Путь Дракона
18.10 Биатлон. Чемпионат мира. Индивидуальная гонка.
20.00 Самый сильный человек.
20.55 Зимняя Универсиада-2009 Церемония открытия.
23.15 Фехтование. Гран-при «Московская сабля».
00.30 Футбол.
01.10 Хоккей. КХЛ. Открытый чемпионат России.
03.55 Футбол. Кубок УЕФА.
06.10 Футбол. Кубок УЕФА.
08.05 Биатлон. Чемпионат мира. Индивидуальная гонка.
09.45 Фристайл. Кубок мира.

Четверг, 19 февраля

11.05 Баскетбол. Евролига.
12.45, 15.00, 19.10, 22.00, 03.15, 06.10 Вести-спорт
13.00, 14.15 Зарядка с чемпионом
13.15, 13.55 Мультфильм
13.40 Мастер спорта
14.30 Лотерея «Гослото»
14.45 Рыбалка с Радзишевским
15.10 Футбол. Кубок УЕФА.
17.15 Футбол. Кубок УЕФА.
19.25 Лыжный спорт.
21.00 Скоростной участок
21.30, 05.40 Точка отрыва
22.10 Лыжный спорт.
22.55 Хоккей. КХЛ. Открытый чемпионат России.
01.20, 09.10 Биатлон.
03.40 Футбол. Кубок УЕФА.
06.20 Лыжный спорт.
08.00 Фехтование.

Пятница, 20 февраля

11.05 Баскетбол. Евролига. 1/4 финала. Женщины.
12.45, 15.00, 18.10, 22.30, 03.50, 06.20 Вести-спорт
13.00, 14.15 Зарядка с чемпионом
13.15, 13.55 Мультфильм
13.40 Мастер спорта
14.30 Точка отрыва
15.10 Зимняя Универсиада-2009
16.15 Футбол. Кубок УЕФА.
18.25 Лыжный спорт.

20.05 Футбол. Обзор матчей чемпионата Италии
20.35 Рыбалка с Радзишевским
20.55 Лыжный спорт. Чемпионат мира. Мужчины.
22.45 Баскетбол. Кубок России. Мужчины.
00.45, 09.00 Бобслей.
01.45 Баскетбол.
04.10 Вести-спорт.
04.15 Хоккей России
05.15 Европейский покерный тур
06.30 Лыжный спорт.
07.45 Фехтование. Гран-при «Московская сабля».

Суббота, 21 февраля

10.00 Баскетбол. НБА. «Хьюстон» - «Даллас».
13.00, 15.00, 18.40, 22.30, 03.55, 06.25 Вести-спорт
13.10 Лыжный спорт. Чемпионат мира. Мужчины. 15 км
15.10, 04.15 Вести-спорт.
15.15 Летопись спорта
15.45 Будь здоров!
16.20 Зимняя Универсиада-2009
17.25 Лыжный спорт.
18.50 Хоккей России
19.50 Самый сильный человек.
20.55 Лыжный спорт. Чемпионат мира. Дуатлон.
22.00 Футбол.
22.45 Баскетбол.
00.50 Биатлон.
01.55 Баскетбол.
04.25 Футбол.
06.35 Биатлон.
08.20 Лыжный спорт.
09.55 Лыжный спорт.

Воскресенье, 22 февраля

11.00 Баскетбол. НБА.
13.45, 15.00, 19.15, 22.45, 02.35, 06.15 Вести-спорт
13.55 Зимняя Универсиада-2009
15.10, 02.55 Вести-спорт.
15.15 Страна спортивная
15.45 Лотерея «Гослото»
15.55 Лыжный спорт.
16.50 Бобслей.
17.40 Лыжный спорт.
19.25 Бобслей.
20.55 Лыжный спорт.
22.55 Футбол.
00.55 Лыжный спорт.
01.30 Биатлон.
03.00 Волейбол.
04.30 Биатлон.
06.25 Бобслей.
09.05 Лыжный спорт.

Понедельник, 16 февраля

05.00 Доброе утро, Россия!
08.55 Д/ф «Аркадий Гайдар. Последняя тайна»
09.50 Т/с «Дар Божий»
10.45, 17.55 Дежурная часть
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.30, 14.20, 17.30, 20.30 Вести-Москва
11.50, 14.40 Х/ф «Майор Вихрь»
16.30 Т/с «Кулагин и партнеры»
18.10 Т/с «Однажды будет любовь»
19.00 Т/с «Кармелита. Цыганская страсть»
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Суд»
22.50 Городок
23.45 Вести+
00.05 Х/ф «Я сама»

Вторник, 17 февраля

05.00 Доброе утро, Россия!
08.55 Д/ф «Смертельная вертикаль летчика Гарнаева»
09.50 Т/с «Дар Божий»
10.45, 17.55 Дежурная часть
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.35, 14.20, 17.30 Вести-Московская область
11.55 Мультфильм
12.10 Т/с «Бандитский Петербург»
14.40 Т/с «Колдовская любовь»
15.35 Суд идет
16.30 Т/с «Кулагин и партнеры»
18.10 Т/с «Однажды будет любовь»
19.00 Т/с «Кармелита. Цыганская страсть»
20.30 Вести-Москва
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Суд»
22.50 Д/ф «СМЕРШ против Абвера. Операция «Следопыт»»
23.45 Вести+
00.05 Х/ф «Механик»

Среда, 18 февраля

05.00 Доброе утро, Россия!
08.55 Д/ф «Иннокентий Смоктуновский против князя Мышкина»

Понедельник

07.00 «Новый день»
17.30 «Туннук»
18.00 «Саха Сирэ - Якутия»
18.20 ДТРА «Полярная звезда: Түһүлгэ»
18.50 «Чэгиэн»
19.30 «Федерация»
20.00 «Улуус» программа көрдөрөр: Мэнэ-Хангаластаабы филиал
20.30 «Саха Сирэ - Якутия»
21.00 «Сарыал»: Концерт Высшей школы музыки
21.30 «Книга - связующее звено поколений» (ТВ «Чароит») 21.50 «Умнуллубат сулустар»: Спиридон Григорьев
22.35 «Саха Сирэ - Якутия» (по спутниковой системе распространения)

Вторник

07.00 «Новый день»
17.30 «Джуманджиленд»
18.00 «Саха Сирэ - Якутия»
18.20 «Көмүскэл»
18.45 «Наука для молодых»
19.15 «Эргимтэ»
19.30 «Стратегия республики»
20.00 «Улуус» показывает: Алданский филиал
20.30 «Саха Сирэ - Якутия»
21.00 «Реальный шаг»
21.15 «Лик»
21.45 «Аал луук мас»: Күндэ-Эбэ хотун
22.15 «Бизнес-формула»
22.35 «Саха Сирэ - Якутия» (по спутниковой системе распространения)

09.50 Т/с «Дар Божий»
10.45, 17.55 Дежурная часть
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.35, 14.20, 17.30 Вести-Московская область
11.55 Мультфильм
12.10 Т/с «Бандитский Петербург»
14.40 Т/с «Колдовская любовь»
15.35 Суд идет
16.30 Т/с «Кулагин и партнеры»
18.10 Т/с «Однажды будет любовь»
19.00 Т/с «Кармелита. Цыганская страсть»
20.30 Вести-Москва
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Суд»
22.50 Д/ф «Тайна лагеря Бадабер. Афганский капкан»
23.45 Вести+
00.05 Х/ф «Семь дней после убийства»

Четверг, 19 февраля

05.00 Доброе утро, Россия!
08.55 Д/ф «Телевидение для Гитлера. Неудавшийся эксперимент»
09.50 Т/с «Дар Божий»
10.45, 17.55 Дежурная часть
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.35, 14.20, 17.30 Вести-Московская область
11.55 Мультфильм
12.10 Т/с «Бандитский Петербург»
14.40 Т/с «Колдовская любовь»
15.35 Суд идет
16.30 Т/с «Кулагин и партнеры»
18.10 Т/с «Однажды будет любовь»
19.00 Т/с «Кармелита. Цыганская страсть»
20.30 Вести-Москва
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Суд»
22.50 Д/ф «Неоконченная песня. Юрий Гуляев»
23.45 Вести+
00.05 Х/ф «Цельнометаллическая оболочка»

Пятница, 20 февраля

05.00 Доброе утро, Россия!
08.55 Мусульмане
09.05 Мой серебряный шар
10.05 Т/с «Дар Божий»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.35, 14.20, 17.30 Вести-Московская область
11.55 Мультфильм
12.10 Т/с «Бандитский Петербург»

Среда

07.00 «Новый день»
17.30 ДТРА «Полярная звезда: Дневник юнкора»
18.00 «Саха Сирэ - Якутия»
18.20 «Онохостор кыыраба кетеллер...» («Сунтаар» ТВ)
18.45 «Социум» ток - шоу
19.30 «Парламентский вестник»
20.00 «Улуус» программа көрдөрөр: Горнайдаабы филиал
20.30 «Саха Сирэ - Якутия»
21.00 «Тыа сирэ»
21.30 «События. Факты. Комментарии» (ТРК «Алмазный край») 21.55 «Сородичи»: Коллеги. Владимир Корякин
22.35 «Саха Сирэ - Якутия» (по спутниковой системе распространения)

Четверг

07.00 «Новый день»
17.30 «Сардаана»
18.00 «Саха Сирэ - Якутия»
18.20 Итоги недели
19.00 «Правительственный час»
20.00 «Улуус» показывает: Нерюнгринский филиал
20.30 «Саха Сирэ - Якутия»
21.00 «Реальный шаг»
21.15 «Лик»
21.45 «Аал луук мас»: Күндэ-Эбэ хотун
22.15 «Бизнес-формула»
22.35 «Саха Сирэ - Якутия» (по спутниковой системе распространения)

Пятница

07.00 «Новый день»
17.30 «Самый главный дом» (ТРК «Алмазный край») 18.00 «Саха Сирэ - Якутия»
18.20 «Харах далайгар» ток - шоу
19.30 «Правоведь»
20.00 «Улуус» программа

14.40 Т/с «Колдовская любовь»
15.35 Суд идет
16.30 Т/с «Кулагин и партнеры»
17.55 Дежурная часть
18.10 Т/с «Однажды будет любовь»
19.00 Т/с «Кармелита. Цыганская страсть»
20.30 Вести-Москва
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Юрмала
22.50 Х/ф «Северное сияние»
00.45 Х/ф «Второй в команде»
02.20 Х/ф «Вмешательство»

Суббота, 21 февраля

05.30 Х/ф «Очень верная жена»
06.50 Вся Россия
07.00 Сельский час
07.30 Диалоги о животных
08.00, 11.00 Вести
08.10, 11.10 Вести-Московская область
08.20 Военная программа
08.45 Субботник
09.25 Х/ф «Если завтра в поход...»
11.20 Национальный интерес
12.20 Сенат
13.10 Х/ф «Суета сует»
14.45 Субботний вечер
16.35, 20.40 Х/ф «Мой»
20.00 Вести в субботу
21.05 Биатлон. Чемпионат мира. Эстафета. Женщины
22.40 Х/ф «Дом восковых фигур»
00.50 Х/ф «Камуфляж»

Воскресенье, 22 февраля

06.15 Х/ф «Валентин и Валентина»
07.55 Сам себе режиссер
08.40 Утренняя почта
09.20 Х/ф «Если завтра в поход...»
11.00, 14.00 Вести
11.10 Неделя в городе
11.50 Городок
12.20 Парламентский час
13.05 Д/ф «Улыбайтесь, господа, улыбайтесь!»
14.20 Вести-Москва
14.30 Дежурная часть
14.50 Честный детектив
15.25 Х/ф «Любовник»
17.25 Биатлон. Чемпионат мира. Масс-старт. Женщины. Прямая трансляция
18.20 Смеяться разрешается
20.00 Вести недели
21.05 Специальный корреспондент
21.35 Х/ф «Путь домой»
23.25 Х/ф «Все по-честному»
01.30 Х/ф «Атака пауков»

көрдөрөр: Кэбээитээзи филиал
20.30 «Саха Сирэ - Якутия»
21.00 «Аал-луук мас»: Хомус эйгэтин ситимэ
21.30 «Sakha Next People»
21.40 «Таатта талыы таа?аа» (по спутниковой системе распространения)
22.20 «Саха Сирэ - Якутия»

Суббота

17.00 «Геван»: Би дьялбу эвесел. Уяндына Тарабукина
17.30 «Тарбаахаттын астыаха»
18.00 «Истинг илдьит»
19.00 : Стихийный огонь
19.30 «Саха Сирэ. Күнтэн күн». Информационная бизрри
20.05 «Өркөнөй» күрэх
20.50 «Субботний вечер на НВК»
21.20 «Сардаана»
21.50 «Золотые мгновения якутского спорта»
22.00 «Простые истины» (по спутниковой системе распространения)
22.30 «Саха Сирэ. Күнтэн күн». Информационная бизрри

Воскресенье

17.00 Телевизионный конкурс «Полярная Звезда»
17.55 «Туннук»
18.25 «Джуманджиленд»
18.55 «Саха спордун умнуллубат түгэннэрэ»
19.05 «Исти? илдьит»
19.30 «Якутия. День за днем»
20.05 «Реальный шаг»
20.20 Филиал НВК «Саха» в Москве
20.50 «Искатели Якутии» (ТРК «Алмазный край») 21.35 ТВ - спорт: Турнир на призы волейбольного клуба «Сэргэлээх»
22.35 «Якутия. День за днем» (по спутниковой системе распространения)

Понедельник, 16 февраля

10.30 Горные лыжи.
12.45, 15.00, 17.40, 22.00, 03.20, 06.40 Вести-спорт
13.00, 14.15 Зарядка с чемпионом
13.15, 13.55 Мультфильм
13.40 Мастер спорта
14.30 Путь Дракона
15.10 Вести-спорт.
15.15 Футбол.
17.10 Летопись спорта
17.55 Хоккей. КХЛ. Открытый чемпионат России.
20.15 Биатлон.
22.10 Биатлон.
23.50 Неделя спорта
00.55 Хоккей. КХЛ.
03.40 Баскетбол. НБА.
05.45 Покер клуб
06.55 Биатлон.
07.45 Биатлон.
08.25 Бобслей. Кубок мира.
10.15 Регби.

Вторник, 17 февраля

12.00 Страна спортивная
12.45, 16.00, 17.40, 22.40, 03.00, 06.05 Вести-спорт
13.00 Зарядка с чемпионом
13.15, 13.55 Мультфильм
13.40 Мастер спорта
14.10 Биатлон. Чемпионат мира. Индивидуальная гонка.
16.10 Неделя спорта
17.15 Самый сильный человек.
18.05 Хоккей.
18.35 Скоростной участок
19.20 Баскетбол. НБА.
21.25 Фехтование.
22.55 Хоккей. КХЛ.
01.20 Баскетбол. Евролига.
03.20 Баскетбол. Евролига. 1/4 финала. Женщины.
05.00 Вечер боев М-1.
06.15 Биатлон. Чемпионат мира. Индивидуальная гонка.
07.55 Регби. «Кубок шести наций». Франция - Шотландия
09.50 Летопись спорта

Среда, 18 февраля

10.35 Баскетбол. НБА. «Матч

Күндү коллегабьтыг, тубдиспансер дезинфекторын **АЛЕКСЕ-ЕВА ТАМАРА ИГОРОВА** инициативаны үбүтүгүчүгүз, олорго кэрэ-бөлүө күнүнэн итиитик-истиитик исе сүрэхитигиттен эвэрдэлибит.

Багарабьт күлүм күнтэн күүс эбинэн, Ийэ сиртэн эрчим ылан дьон-сэргэ ортоугар, олох үөһүгэр куруутун үөрэ-көтө, үлэли-хамсыы, эдэрдий эрчимнээх чэгийн-чэбдик сылдыгаргар. Дьол-саргы эрэ аргыстаах, уһун дьоллоох олохтон диэн алгысытын тиэр-дэбит.

Эвэрдэни кытта бииргэ үлэлир коллективин

Улуус социальной харалтаа управлениета иһитиннэрэ
2009 с. тохсунньу 1 күнүттэн социальной харалта управлениетын нөнүө туһанылар коммунальной чэпчэтиилэргэ тосту уларыһылар киридилэр. Ол курдук СР правительствотын 583 №-дээх уураафар «О предоставлении мер социальной поддержки на оплату жилья и коммунальных услуг отдельным категориям граждан, состоявшим в федеральном регистре в РС(Я)», ону тэнэ 582 №-дээх «Об индексации ежемесячной денежной выплаты на оплату жилья и коммунальных услуг отдельным категориям граждан в РС(Я)» уураафар олоһуран коммунальной чэпчэтиилэр уу харчынан ветераннар, инбэлииттэр анал сэттаргыгар киирэр буолдулар.

Категориялар	Суумма буттунуэ	Ол иһигэр Саха Респ бюджета	РФ бюджета
Сэри инбэлииттэрэ	2700	1250	1450
Сэри кыттылаахтара	2700	1250	1450
Ленинград блокадатын кыттылаахтара	2700	1250	1450
Ветераны боевых действий	370	*	370
Сэри огдооболоро	2700	1250	1450
Сэри инбэлиитэри огдооболоро	2700	1250	1450
Сэри кыттылаахтарын огдооболоро	1450	*	1450
Инбэлииттэр	1450	*	1450
Кербет инбэлииттэр /абс.слепые/	3450	2000	1450
Инбэлиит облоох дьы кэргэттэр	3110	*	3110
Чернобыль катастрофатын эмсэбэлэбиттэр	1450	*	1450
Тыл ветераннара	1250	1250	*
Улэ ветераннара /пенсия аһамытын кэбинэ/	750	750	*
Политическай репрессия сиртибэлэрэ	1750	1750	*
Чурапчы кебуутун кыттылаахтара	750	750	*
Персональной пенсионердар	1750	1750	*

Бу федеральной, региональной регистрга учуоттамьт коммунальной өнөлөргө чэпчэтиилэр постояннай пропискалаах сирдэригэр, заявление биэрбит түгээнэригэр төлөнүлэр. Социальной харалта управлениетыгар анал дьыала арыллар, төлөбүр ый аайы ааһыллар. Инбэлиит бары степеннэригэр МСЭ справкаларын болдохторугар диэри анаар, онон переосвидетельствование бардылар да управлениега кэлэн болдохторун уһаталлара булгуччулаах.

Администрация МО «Намский улус» для предоставления субсидии для возмещения части затрат на производство социально-значимых товаров, оказания социально-бытовых услуг, выполнение работ по муниципальным заданиям субъектам малого предпринимательства — производителям товаров, работ и услуг проводит конкурс на получение субсидии. Просим всех заинтересованных лиц (юридических и индивидуальных предпринимателей) принять участие и представить следующие документы:

- копию свидетельства о внесении записи в Единый государственный реестр юридических лиц или Единый государственный реестр индивидуальных предпринимателей;
- копию свидетельства о постановке на учет в налоговом органе;
- справку соответствующего территориального налогового органа об отсутствии задолженности по уплате налогов в бюджеты всех уровней;
- справку о доходах и затратах установленной формы (приложение 2);
- перечень оказываемых бытовых услуг с расценками на текущий период;
- копию договора с поставщиком услуг на текущий год;
- заполненные и подписанные справки по установленной форме (приложения 3-5);
- копию счета на оплату за услуги или приобретение расходных материалов;
- копию расходных накладных;
- копию платежного поручения об оплате с отметкой банка.

Заявитель-претендент на получение субсидии с оригиналом и копией документов должен подойти в каб. 301 Администрации МО «Намский улус» по адресу: с. Намцы, ул. Октябрьская, 1 и заполнить заявку. Срок приема документов до 10.00 ч. 20 февраля 2009 г.

Справки по тел. 41-2-67

Гастроли ЕВРО ЦИРКА в Намцах !!!
20 февраля кт/р «Сардана»
НАЧАЛО 10.00, 12.00, 14.00
Дети до 4 лет - Бесплатно! Тел. 41-404

У ВАШЕГО РЕБЕНКА ПЛОХОЕ НАСТРОЕНИЕ? У НЕГО ПРОПАЛ АППЕТИТ? ПРОСТО ВЫ ЕЩЕ НЕ КУПИЛИ ЕМУ БИЛЕТ НА ЕВРО ЦИРК!

Единственное в Европе захватывающее шоу (Шоурушация Азия) с превращением женщины в ягура Мастера русского экстрима Магическое шоу скелетона Человек - паук Бой без правил (2-х метровый негр против сумоиста) а также танцы зловещих обезьян под гипнозом, крокодилы, питоны и говорящий попугай.

Предъявитель купона в кассе скидка 50 рублей!

Различные сувениры от спонсоров: футболки, кружки и сувениры в подарок у входа в зрительный зал!

Фамилия: _____ Место: _____
Имя: _____
Р/№: _____

Гастроли ЕВРО ЦИРКА в Намцах !!!
20 февраля кт/р «Сардана»
НАЧАЛО 10.00, 12.00, 14.00
Дети до 4 лет бесплатно!
в день представления скидка не предоставляется!

БОЛБОЙУН! СУПЕР АКЦИЯ — КИНИЛЭЭХ ҮҮТҮК ХАЙАТЫГАР!

«Арктика» ООО турфирма авиабилет төлөбүрүгэр 50% чэпчэтиилээх сайаапкалары олунньу 20 күнүгэр диэри хомуйар. Саха сириг «Бастын туробьёга» аатын сүкпүт «Кинилээх — Туостаах» маршрут пүтүкатын сыанатыгар (25000-28000 солк.) киирэллэр:

- авиабилет Дьокуускай-Баатагай-Дьокуускай;
- толору хааччыллыылаах туркомплекска сыннаныы, сахалыы аһылык;
- аан дойдуга биллибит палеонтологической музейга сылдыы;
- катерынан круизтар уонна байдарканан устуу;
- экологической уонна этнографической маршруттар;
- Кинилээххэ дабайыы (3-4 чаас), хонуктааһын;
- идэтиитбит гидтэр уонна арчыһыттар өнөлөрө;
- балыктааһын уонна сөтүөлээһин;
- духубунай уонна эмити-ир занятиелар.

Суһаллык билсиргитигэр, чэпчэтиилбит пүтүк аһсаана хааччахтанар.

Тел. 89142274500
факс (4112) 325266
ooo_arctica@mail.ru

18 февраля в ЦК им. А.Ф. Шестакова в 17.00 ч. состоится праздник, посвященный Дню Святого Валентина. В программе: конкурс для влюбленных «Бал Любви», зажигательная дискотека. Вход — 100 руб.

Врученные деньги пойдут на поддержку молодых инвалидов.

Организаторы: Культурный центр НПК и отдел по молодежной политике

НЭБИЛИЭННЭ ИСТИТИГЭР

Олунньу 17 к. киэһэ 17 ч. Дьокуускай к. П. Ойуунускай аат. Саха академической театрыгар поэт Таллан Бүрэ төрөөбүтэ 100 сылыгар аналлаах СР общественноһын үөрүүлээх мунһаа буолар. Улуус олохтоохторун киирэн актыыбынай кыттыыны ыларгытыгар ыһырабыт.

Тапталлаах уолбут, убайбыт, бырааппыт Дягилев Иван Николаевич бу орто дойдуттан олус хомолтолоохтук барбыта.

Ваня 1987 с. кулун тутар 11 күнүгэр үһүс оёонон күн сириг көрбүтэ. Бүлүү оройуонун Тылгыны бөһүөлэгэр төрөөбүтэ. 1993 с. Тылгыны орто оскулатыгар үөрэнэ киирбитэ. Оёобут Ваня оёо сылдьан сүрдээх кэпсээннээх-ипсээннээх элэкэй, бэһилэй, үөрэ-көтө сылдыр этэ. 1996 с. Үөдэй бөһүөлэгэр көһөн кэлбиппит. Оскулаага үөрэнэр кэмгэр араһынай көрүнгэ, ордук спорт өтүгүгэр элбэх ситиһилэрдээбэ. Ол курдук 1999 с. Нам улууһугар боксаа иккис миэстэни ылбыта. 2000 с. Горнай улууһун 25-с сылын чиэстээһинигэр боксаа бастакы миэстэни ылбыта. 2000 с. Нам улууһугар эмиз бастакы миэстэни ылбыта. 2001 с. Дьокуускай куоракка «Чемпионат Республики Саха (Якутия) по боксу»

КӨННӨРҮҮ
Тохсунньу 17 күнүгэр 2009 с. «Энсиэли» хаһыакка тахсыбыт бииргэ төрөөбүт балтым Барашкова Розалия Ивановна өлбүтүгэр кэриэстэбил суруйбутум. Ол суруйуубар И.И. Тарбахов, Н.Н. Тимофеева тустарынан суруйбут тылларбын төттөрү ылан туран туһааннаах дьонтон бырастыгы гыналларыгар көрдөһөбүн.

Көрдөһүүлээх З. ЕГОРОВА

В связи с изменением тарифного плана оплаты за курсы водителей транспортных средств просим обучившихся ранее в Намской технической школе РОСТО на курсы води-

телей категории «В», «С», «Е» и маломерных судов подойти за свидетельствами

Продаю участок в Намцах в р-не Северторга.

Тел. 89142337403, 89141074585

Улуустаағы судебнай приставка практиканы барыан баһалаах студеннар кэлэн билсиргитигэр.

Тел. 41-3-69

Ырыалаах-тойуктаах, көрдөөх-нардаах тамада уруулары, үбүлөйдэри о.д.а. дьоро киэһэлэри сөбүгэр сыанааһыгыта.

Тел. 89142933797

Кредитный потребительский кооператив граждан «САЙДЫЫ»
ОГРН 1041402197540 от 30.12.2004 г. выдан ИМНС по г. Якутску
Поздравляем с наступающим Новым годом! В связи с 5-летним юбилеем предлагаем новые виды вкладов личных сбережений.

Только для пайщиков КПКГ. Вклады личных сбережений		
Сроки	Виды вкладов	Процент
1 год	Юбилейный	42 % годовых
1-2 года	Пенсионный (пополняемый)	40% годовых ежеквартальная выплата дохода
3-12 месяцев	Классический	35% годовых
6-12 месяцев	Пополняемый	До 38% годовых
3 года	Новое поколение (в пользу ребенка)	До 35% годовых

Возможность снятия суммы через год. Ежегодная пролонгация, капитализация
Наш адрес: ул. Чернышевского, 9. Вся подробную информацию можно узнать по тел: 43-2-16

Общество с ограниченной ответственностью Инвестиционно-строительная фирма «Дирекция по строительству» реализует на условиях долевого участия в строительстве квартиры и строящемся 30-квартирном 2-хэтажном с мансардой на уровне 3-го этажа жилом доме в с. Намцы на ул. Привокзальная, 3/1. Срок сдачи дома — декабрь 2009 г. Аккредитация в АК Сберегательной банке РФ (ОАО). Квартиры 1 этажа предлагаются юридическим лицам под объекты соцкультбыта.

Договор аренды N 08/08 от 11.03.2008 г. между комитетом УМИ МО «Намский улус» и застройщиком зарегистрирован в УФРС по РС(Я) 24.04.08 г. N 14-14-01/089/2008-652 N 6/н от 22.05.2008.

Лицензия на выполнение функций заказчика-застройщика: ГС-7-14-02-27-0-1435195607-003280-1 от 14.03.2008 г.

Проектная декларация размещена на сайте <http://pages.ykt.ru/deg/>.

Разрешение на строительство выдано администрацией муниципального образования «Намский улус» N RU 14512000-1 от 14 апреля 2008 г.

Подрядчик ООО «МАС 2000»
Обращаться по тел. в г. Якутске 8 (4112) 42-08-39, факс 8 (4112) 34-39-02 — отдел контрактов и инвестиций, в с. Намцы 41-5-17 — главный архитектор Намского улуса Сысолятина Анна Петровна

ВНИМАНИЮ РУКОВОДИТЕЛЕЙ, ГЛ. БУХГАЛТЕРОВ ОРГАНИЗАЦИЙ И ПРЕДПРИЯТИЙ ВСЕХ ФОРМ СОБСТВЕННОСТИ

Межрайонная инспекция ФНС России № 5 по РС(Я) доводит до сведения налогоплательщиков о том, что:

19 февраля 2009 г. с 11-00 ч. в актовом зале администрации улуса состоится семинар на тему: Об изменениях в налоговом законодательстве в 2009 г. (новое в исчислении НДС, налога на прибыль, НДС/ФЛ-обзор основных изменений, спецрежимы в 2009 г.).

Просим принять активное участие.
Межрайонная инспекция ФНС РФ № 5 по РС(Я)

Намская ветеринарная лечебница с. Намцы проводит регистрацию и вакцинации собак, кошек, принадлежащих жителям с. Намцы. Если владелец собак, кошек отказывается по каким-либо причинам от регистрации и вакцинации, то должен сообщить об этом ветеринарному специалисту в письменной форме. С 13 февраля 2009 г. проводится обязательная вакцинация против бешенства собак и кошек. Вакцинация проводится с 2-хмесячного возраста.
Наш адрес: с. Намцы, ул. Ч. Винокурова, 12, тел. 41-1-54

КЭРИЭСТЭБИЛ

диэнгэ бастакы миэстэни ылбыта. 2003 с. «Сааскы Энсиэли» аһаҕас турнирга үһүс миэстэни ылбыта. 2000 с. хапсабайга үһүс миэстэни, иккис төгүлээн хапсабайга иккис миэстэни ылбыта. 2001 с. аһаҕас турга «Алданзолото» АК бирийһигэр боксаа үһүс миэстэни ылбыта. 2001 с. маньик ис хоһоонноох «Диплом» ылбыта «За лучшую технику и тактику ведения боя, показанную в республиканском турнире по боксу на призы м.с. СССР, заслуженного тренера России и РС(Я) Васильева В.В.» Республика уонна улусу 2000 сыллаах чемпионугар диэн Махтал сурук туттарбыта, Үөдэй орто оскуолата 2001 с. «Среди юношей» диэн аһаҕас турнирга бастакы миэстэни ылбыта. 2004 с. «Сааскы Энсиэли» диэн кик-боксаа иккис миэстэни ылбыта. Мантан да атын Махтал суруктара, дипломнара, грамоталара, мэтээллэрэ элбэхтэр. 2005 с. Армияга сулууспалыы барбыта. 2007 с. кэлбитэ. 1998 с. биир

үрдүк ситиһинтэ уруһуй конкурсугар республика бастаабыта. Уруһуйун сыала «Образы олонхо» «Похищение Туярыма Куо» уруһуйдаабыт этэ. Ити уруһуйун «Олонхо суола» диэн икки чаастаах кинигэ киллэрбиттэрэ. Элбэх доёоттордоох, табаарыстардаах. Олобор элбэх санаалаах, былааннаах этэ. Армиятан кэлэн баран куоракка үлээбэитэ. Өлөөн кыһынын кытары холбоһоннор, кэргэнин дойдутугар көһөн барбытара. Өлөөнгө баран күн сириттэн олус хомолтолоохтук туроата.

Таптыыр Үөдэйин сирэ-буора сымнаҕас сытык, суорбан буолуохтун. Ваня, эн сырдык мөссүөнүгү биһиги сүрэхпитигэр тыһынаахпыт тухары өрүү баар буолуоҕа, өрүү ахтаһаныы сылдыһахпыт.

Ийэн, аһан, бииргэ төрөөбүттэриг, аймахтарыг, эдьийдэриг, табаарыстарыг, убайдарыг, бырааттарыг, таайдарыг

